

**ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ**

**ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ:
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΩΤΑΤΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΕΩΣ ΤΗΝ ΥΣΤΕΡΗ
ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ**

-

**ARCHAEOLOGY AND HISTORY OF THE ANCIENT WORLD:
FROM THE EARLY PREHISTORY TO LATE ANTIQUITY**

ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ

2022 – 2023

ΑΘΗΝΑ 2022

Επιμέλεια Οδηγού Σπουδών

Στ. Κατάκης, Χρ. Κούκου

Πληροφορίες/Επικοινωνία

Γραμματεία Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Τηλ. 210 7277319, 210 7277887

Γρ. 404

E-mail: PMS-Hist-Arch@arch.uoa.gr

Διεύθυνση: Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου

Φιλοσοφική Σχολή

T.K. 15784 ΑΘΗΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	4
2. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	5
3. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2021-2022	
Συνοπτικός πίνακας	23
Αναλυτική περιγραφή	26
3α.ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ	26
3β. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ	35
3γ. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ	41
4. EUROPEAN MASTER OF CLASSICAL CULTURES.....	45

1. ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΠΜΣ

Η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) του ΠΜΣ απαρτίζεται από τους:

Διευθύντρια του ΠΜΣ

Αναπλ. Καθηγητής Χρυσανθος Κανελλόπουλος

Αναπληρωτής διευθυντής:

Αναπλ. Καθηγητής Γεώργιος Βαβουρανάκης

Μέλη:

Αναπλ. Καθηγητής Στυλιανός Κατάκης

Αναπλ. Καθηγητής Νίκος Γιαννακόπουλος

Επικ. Καθηγητής Βασίλειος Πετράκης

Αναπλ. Καθηγητής Ελευθέριος Πλάτων

2. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) «Αρχαιολογία και Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου: από την Ανώτατη Προϊστορία έως την Ύστερη Αρχαιότητα / Archaeology and History of the Ancient World: from the Early Prehistory to Late Antiquity» του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών ιδρύθηκε το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019 (ΦΕΚ 1729/Β/17.5.2018) και λειτουργεί χωρίς δίδακτρα, βάσει του Νόμου Μεταπτυχιακών Σπουδών 4485/2017, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Ο παρών κανονισμός (ΦΕΚ 1887/Β/24.5.2018) ισχύει από το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019 και έως τις 31 Αυγούστου 2028, ημερομηνία λήξης του τρέχοντος ΠΜΣ.

1. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ – ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του ΠΜΣ «Αρχαιολογία και Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου: από την Ανώτατη Προϊστορία έως την Ύστερη Αρχαιότητα» είναι η παροχή υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακής εκπαίδευσης στο επιστημονικό πεδίο του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ. Περιλαμβάνει τις εξής τρεις ειδικεύσεις:

- 1) Προϊστορική Αρχαιολογία
- 2) Κλασική Αρχαιολογία
- 3) Αρχαία Ιστορία

Μετά την πλήρη και επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών, με βάση το πρόγραμμα σπουδών και ανάλογα με την ειδίκευση που έχει επιλέξει ο φοιτητής, το ΠΜΣ οδηγεί στην απονομή «Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Αρχαιολογία και Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου: από την Ανώτατη Προϊστορία έως την Ύστερη Αρχαιότητα»

Οι τίτλοι απονέμονται από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ.

2. ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΠΜΣ

Αρμόδια όργανα για την λειτουργία του ΠΜΣ σύμφωνα με τον νόμο 4485/2017 είναι:

1. Η Συνέλευση του Τμήματος

2. Η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) του ΠΜΣ: απαρτίζεται από πέντε (5) μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και εκλέγονται από την Συνέλευση του Τμήματος για διετή θητεία. Τα μέλη της ΣΕ δεν δικαιούνται επιπλέον αμοιβή ή αποζημίωση για την συμμετοχή τους στην επιτροπή. Πρόεδρος της ΣΕ είναι ο Διευθυντής του ΠΜΣ, ο οποίος ορίζεται από την Συνέλευση μεταξύ των μελών της ΣΕ. Η θητεία του Προέδρου της ΣΕ μπορεί να ανανεωθεί μία φορά. Η ΣΕ είναι

αρμόδια για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της λειτουργίας του προγράμματος και:

- Εισηγείται στην Συνέλευση την κατανομή του διδακτικού έργου μεταξύ των διδασκόντων του ΠΜΣ.

- Ορίζει τον επιβλέποντα και τα μέλη της τριμελούς επιτροπής εξέτασης Μεταπτυχιακών Διπλωματικών Εργασιών (ΜΔΕ), ο ορισμός της οποίας επικυρώνεται από την Συνέλευση του Τμήματος.

- Εξετάζει φοιτητικά θέματα, όπως αιτήσεις αναστολής φοίτησης, αναγνώρισης μαθημάτων από προηγούμενη μεταπτυχιακή εκπαίδευση, αντικατάστασης μαθημάτων του παρόντος Προγράμματος με μαθήματα άλλων ΠΜΣ και εισηγείται σχετικά στην Συνέλευση του Τμήματος.

- αποφασίζει ως προς την οικονομική διαχείριση και ειδικότερα ως προς την έγκριση των δαπανών του προγράμματος και πιστοποιεί την σχέση των εκπαιδευτικών αναγκών του συγκεκριμένου προγράμματος με τις εκάστοτε αιτούμενες δαπάνες.

3. Ο Διευθυντής του ΠΜΣ και ο Αναπληρωτής του: Ο Διευθυντής του ΠΜΣ είναι μέλος ΔΕΠ πρώτης βαθμίδας ή της βαθμίδας του αναπληρωτή, του ίδιου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ. Επιπλέον, είναι μέλος και Πρόεδρος της ΣΕ. Ο Αναπληρωτής Διευθυντής του ΠΜΣ είναι Καθηγητής ή Αναπληρωτής Καθηγητής και εκπληρώνει τα καθήκοντα του Διευθυντή σε περίπτωση απουσίας του. Ο Διευθυντής και ο Αναπληρωτής του ορίζονται με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος.

Ο Διευθυντής του ΠΜΣ εισηγείται στα αρμόδια όργανα του Ιδρύματος για κάθε θέμα που αφορά την αποτελεσματική λειτουργία του προγράμματος. Ο Διευθυντής δεν μπορεί να έχει περισσότερες από δύο (2) συνεχόμενες θητείες και δεν δικαιούται επιπλέον αμοιβή για το διοικητικό του έργο ως Διευθυντή. Έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α) Συγκαλεί σε συνεδρίαση την ΣΕ.

β) Καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των εν λόγω συνεδριάσεων, λαμβάνοντας υπόψη εισηγήσεις των μελών και οργάνων του ΠΜΣ.

γ) Ορίζει εκλογές για την αναπλήρωση μελών επιτροπών λόγω κένωσης θέσης.

δ) Έχει την ευθύνη σύνταξης του προϋπολογισμού και απολογισμού του Προγράμματος, τους οποίους υποβάλλει στην Συνέλευση του Τμήματος για έγκριση.

ε) Είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού και για την έκδοση των εντολών πληρωμής των σχετικών δαπανών.

στ) Κατά την λήξη της θητείας του, καθώς και της ΣΕ, συντάσσει αναλυτικό απολογισμό του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου του ΠΜΣ, καθώς και των λοιπών δραστηριοτήτων του, με στόχο την αναβάθμιση των σπουδών, την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, την βελτιστοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και την κοινωνικά επωφελή χρήση των διαθέσιμων πόρων του ΠΜΣ.

Το ΠΜΣ «Αρχαιολογία και Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου: από την Απώτατη Προϊστορία έως την Ύστερη Αρχαιότητα» υποστηρίζεται από την Γραμματεία του Προγράμματος που είναι εγκατεστημένη στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ και βρίσκεται υπό την επιστασία της Γραμματείας του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ. Η Γραμματεία του ΠΜΣ έχει ως καθήκον την γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ, όπως την προετοιμασία της διαδικασίας εισδοχής υποψηφίων, την τήρηση των οικονομικών στοιχείων του Προγράμματος, τη γραμματειακή υποστήριξη της ΣΕ, την καταχώριση βαθμολογιών κ.ά.

3.ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ

Στο ΠΜΣ «Αρχαιολογία και Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου: από την Απώτατη Προϊστορία έως την Ύστερη Αρχαιότητα» γίνονται δεκτοί κάτοχοι τίτλου του Α΄ Κύκλου Σπουδών των Τμημάτων Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΑΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων από τον ΔΟΑΤΑΠ, ιδρυμάτων της αλλοδαπής, καθώς και απόφοιτοι άλλων Τμημάτων ΑΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων της αλλοδαπής. Γίνονται δεκτοί ως υπεράριθμοι μέλη των κατηγοριών ΕΕΠ, ΕΔΠΠ και ΕΤΕΤ σύμφωνα με την παρ. 8 του άρ. 34 του ν.4485/17.

Το ΠΜΣ «Αρχαιολογία και Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου: από την Απώτατη Προϊστορία έως την Ύστερη Αρχαιότητα» θα δέχεται έως 45 φοιτητές ανά ακαδημαϊκό έτος και προγραμματίζεται να απασχολεί 15 συνολικά διδάσκοντες, τουλάχιστον 60% από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ και έως 40% από Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα της ημεδαπής και της αλλοδαπής (για τις κατηγορίες διδασκόντων βλ. άρθρο 9). Αυτό αντιστοιχεί σε 3 φοιτητές ανά διδάσκοντα.

Σημειώνεται ότι ο μέγιστος αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών στα ΠΜΣ του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας είναι περίπου 115 ανά έτος σε σχέση και με τον αριθμό των περίπου 240 προπτυχιακών φοιτητών ανά έτος και των 36 διδασκόντων του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ.

Τα ανωτέρω στοιχεία δίνονται κατά προσέγγιση και ανταποκρίνονται στα δεδομένα του έτους σύνταξης του Κανονισμού.

4. ΤΡΟΠΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

Η επιλογή των φοιτητών γίνεται σύμφωνα με το νόμο 4485/2017 και τις προβλέψεις του παρόντος Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Κάθε Μάιο, με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ, δημοσιεύεται και αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος και του Ιδρύματος προκήρυξη για την εισαγωγή μεταπτυχιακών φοιτητών στο ΠΜΣ. Οι αιτήσεις υποβάλλονται στη Γραμματεία Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος.

Απαραίτητα δικαιολογητικά είναι:

1. Αίτηση Συμμετοχής (με δήλωση της προτιμώμενης ειδίκευσης)
2. Βιογραφικό σημείωμα
3. Αναλυτική βαθμολογία
4. Αστυνομική ταυτότητα
5. Πιστοποιητικό γλωσσομάθειας της αγγλικής γλώσσας (επιπέδου τουλάχιστον Β2)ή περισσότερων γλωσσών, εάν υπάρχουν
6. Διπλωματική εργασία ή σεμιναριακές εργασίες, εάν υπάρχουν, ιδιαίτερα εκείνες που σχετίζονται με το γνωστικό αντικείμενο ειδίκευσης
7. Βεβαιώσεις συμμετοχής σε ανασκαφές, σεμινάρια κ.ά.
8. Δημοσιεύσεις σε περιοδικά με κριτές, εάν υπάρχουν
9. Αποδεικτικά επαγγελματικής ή ερευνητικής δραστηριότητας, εάν υπάρχουν

Οι φοιτητές από ιδρύματα της αλλοδαπής πρέπει να προσκομίσουν πιστοποιητικό αντιστοιχίας και ισοτιμίας από τον ΔΟΑΤΑΠ, σύμφωνα με το άρ.34, παρ. 7 του Ν. 4485/17.

Η επιλογή των εισακτέων κάθε ειδίκευσης πραγματοποιείται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

1. **Επίδοση στις εισαγωγικές γραπτές εξετάσεις για το ΠΜΣ σε ποσοστό 50%.** Η γραπτή εξέταση γίνεται αποκλειστικά σε θέματα της ειδίκευσης στην οποία επιθυμεί να ενταχθεί ο υποψήφιος και στην σχετική ύλη που έχει προηγουμένως ανακοινωθεί. Η ΣΕ ορίζει τουλάχιστον δύο εξεταστές ανά ειδίκευση, οι οποίοι αναλαμβάνουν και την βαθμολόγηση των γραπτών, καθώς και έναν αναβαθμολογητή. Οι εξεταστές ορίζουν τρία θέματα εκ των οποίων κληρώνεται το ένα ενώπιον των υποψηφίων. Η βαθμολόγηση γίνεται από τους εξεταστές. Κατά την βαθμολόγηση τα ονόματα των υποψηφίων παραμένουν καλυμμένα. Εάν η διαφορά του βαθμού μεταξύ του πρώτου και του δεύτερου βαθμολογητή είναι μικρότερη ή ίση με 3 μονάδες, τότε ως τελικός βαθμός του γραπτού ορίζεται ο μέσος όρος του βαθμού των δύο βαθμολογητών. Σε αντίθετη περίπτωση γίνεται αναβαθμολόγηση από τον αναβαθμολογητή. Ο τελικός βαθμός του γραπτού προκύπτει από τον μέσο όρο των βαθμών του αναβαθμολογητή και του βαθμού εκείνου εκ των δύο πρώτων που είναι πλησιέστερος προς αυτόν. Αν ο βαθμός του αναβαθμολογητή είναι στο μέσο όρο των βαθμών των δύο πρώτων βαθμολογητών, τότε ο βαθμός του γραπτού προκύπτει από τον μέσο όρο και των τριών βαθμολογητών. Ο βαθμός της γραπτής εξέτασης είναι τελικός. Δεν προβλέπεται άλλη διαδικασία αναβαθμολόγησης.
2. **Προφορική συνέντευξη σε ποσοστό 50%.** Η συνέντευξη πραγματοποιείται από τα μέλη ΔΕΠ της ειδίκευσης, την οποία επιθυμεί να επιλέξει ο υποψήφιος, και των κατά περίπτωση συνεξεταζομένων γνωστικών αντικειμένων, αν υπάρχουν τέτοια. Κατά την συνέντευξη ελέγχονται οι γνώσεις των υποψηφίων στα θέματα της ειδίκευσης, καθώς και η δυνατότητά τους να πραγματοποιήσουν πρωτότυπη έρευνα. Συνυπολογίζεται ο βαθμός του πτυχίου και των σεμιναριακών εργασιών που σχετίζονται με το γνωστικό αντικείμενο ειδίκευσης, η συμμετοχή σε ανασκαφές ή πρακτικές ασκήσεις, το επίπεδο των πιστοποιητικών γλωσσομάθειας, οι δημοσιεύσεις

σε περιοδικά με κριτές και αποδεικτικά επαγγελματικής ή ερευνητικής δραστηριότητας, εάν υπάρχουν. Επιπροσθέτως, στην ειδίκευση της «Κλασικής Αρχαιολογίας» εξετάζονται οι γνώσεις των υποψηφίων στην αρχαία ιστορία και τα αρχαία ελληνικά. Στην ειδίκευση της «Αρχαίας Ιστορίας» εξετάζονται οι γνώσεις των υποψηφίων στην κλασική αρχαιολογία και τα αρχαία ελληνικά. Στην περίπτωση της ειδικεύσεων της «Κλασικής Αρχαιολογίας» και της «Αρχαίας Ιστορίας» ο βαθμός της προφορικής συνέντευξης υπολογίζεται κατά 60% με βάση την απόδοση των υποψηφίων σε θέματα της ειδίκευσης και κατά 20% με βάση την απόδοσή τους σε θέματα των άλλων δύο εξεταζομένων γνωστικών αντικειμένων.

3. **Απαραίτητο προσόν** για την επιλογή στο ΠΜΣ αποτελεί η πιστοποιημένη γνώση της αγγλικής γλώσσας σε επίπεδο τουλάχιστον Β2.

Προκειμένου να ενταχθεί στο πρόγραμμα ο υποψήφιος οφείλει να συγκεντρώσει μέσο όρο βαθμολογίας τουλάχιστον επτά (7). Σε περίπτωση ισοβαθμίας γίνονται δεκτοί όλοι οι ισοβαθμήσαντες υποψήφιοι. Με βάση τα συνολικά κριτήρια, η ΣΕ καταρτίζει τον Πίνακα αξιολόγησης των φοιτητών και τον καταθέτει προς έγκριση στην Συνέλευση του Τμήματος. Οι επιτυχόντες πρέπει να εγγραφούν στην Γραμματεία του ΠΜΣ εντός επτά (7) ημερών από την απόφαση της Συνέλευσης. Η εγγραφή του υποψηφίου είναι δυνατή μόνον εφόσον προσκομίσει βεβαίωση περάτωσης σπουδών ή επικυρωμένο αντίγραφο πτυχίου προπτυχιακών σπουδών ενός Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΑΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων από τον ΔΟΑΤΑΠ, ιδρυμάτων της αλλοδαπής ή άλλων Τμημάτων ΑΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων της αλλοδαπής. Σε περίπτωση μη εγγραφής ενός ή περισσότερων φοιτητών, θα κληθούν, αν υπάρχουν, οι επιλαχόντες, με βάση τη σειρά τους στον εγκεκριμένο αξιολογικό πίνακα, να εγγραφούν στο Πρόγραμμα.

Αλλοδαποί υπότροφοι του Ι.Κ.Υ. και άλλων φορέων περιορισμένης (συνήθως δεκάμηνης) διάρκειας, καθώς και μεταπτυχιακοί φοιτητές-υπότροφοι προγραμμάτων κινητικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή συναφών ρυθμίσεων είναι δυνατόν να πραγματοποιούν, ύστερα από απόφαση της ΣΕ, μέρος των σπουδών τους εντασσόμενοι ως υπεράριθμοι στο πρόγραμμα. Αντιστοίχως, φοιτητές του προγράμματος του Τμήματος, που εξασφαλίζουν υποτροφία κινητικότητας (π.χ. ΕΡΑΣΜΟΣ) ή άλλη, μπορούν να πραγματοποιήσουν μέρος των σπουδών τους σε Πανεπιστήμιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε άλλο Πανεπιστήμιο, με το οποίο έχει πρόγραμμα συνεργασίας το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, ύστερα από απόφαση της ΣΕ.

5. ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ, που οδηγεί στη λήψη Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ), ορίζεται σε τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης διπλωματικής εργασίας. Ο ανώτατος

επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών, ορίζεται στα τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα.

Για τους εργαζόμενους μεταπτυχιακούς φοιτητές προβλέπεται η δυνατότητα μερικής φοίτησης. Οι φοιτητές αυτής της κατηγορίας πρέπει αποδεδειγμένα να εργάζονται τουλάχιστον είκοσι (20) ώρες την εβδομάδα και να προσκομίσουν σχετική σύμβαση εργασίας ή βεβαίωση εργοδότη. Μερική φοίτηση προβλέπεται και για μη εργαζόμενους φοιτητές που αδυνατούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της πλήρους φοίτησης για λόγους υγείας, οικογενειακούς, στράτευσης κ.ά. Η διάρκεια μερικής φοίτησης δεν μπορεί να ξεπερνά τα έξι (6) ακαδημαϊκά εξάμηνα. Η επιλογή της πλήρους ή μερικής φοίτησης γίνεται κατά την εγγραφή του υποψηφίου στο ΠΜΣ και είναι οριστική.

Ο μεταπτυχιακός φοιτητής πλήρους φοίτησης με αίτησή του μπορεί να ζητήσει αιτιολογημένα αναστολή φοίτησης, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες (1 εξάμηνο σπουδών). Οι έξι μήνες της αναστολής της φοιτητικής ιδιότητας δεν προσμετρώνται στην προβλεπόμενη ανώτατη διάρκεια κανονικής φοίτησης. Η αναστολή χορηγείται μόνο για εξαιρετικά σοβαρούς λόγους υγείας, εφόσον η ΣΕ τους κρίνει απολύτως αιτιολογημένους και τεκμηριωμένους. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η ΣΕ έχει την αρμοδιότητα να εξετάζει άλλους πολύ σοβαρούς λόγους αναστολής και να αποφαίνεται αναλόγως.

6. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το ΠΜΣ ξεκινά το χειμερινό εξάμηνο εκάστου ακαδημαϊκού έτους. Για την απόκτηση ΔΜΣ κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής οφείλει να ολοκληρώσει επιτυχώς έξι σεμινάρια και την Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία ειδίκευσης (ΜΔΕ). Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται διά ζώσης. Η θεματολογία και η βιβλιογραφία των μαθημάτων περιέχονται στον Οδηγό Σπουδών, ο οποίος αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος ετησίως. Τα σεμινάρια είναι εξαμηνιαία. Οι σεμιναριακές εργασίες αντιστοιχούν προς 15 πιστωτικές μονάδες (ECTS) η καθεμία και η ΜΔΕ προς 30 πιστωτικές μονάδες (ECTS), οπότε για την απόκτηση ΔΜΣ απαιτούνται συνολικά 120 πιστωτικές μονάδες (ECTS). Τα μαθήματα διεξάγονται στην ελληνική γλώσσα με δυνατότητα προσφοράς μαθημάτων στην αγγλική από επισκέπτη καθηγητή προερχόμενο από ΑΕΙ της αλλοδαπής.

Για κάθε φοιτητή ορίζεται ένας επόπτης σπουδών. Επόπτες σπουδών μπορούν να είναι μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, που συμμετέχουν στο ΠΜΣ και προσφέρουν στη διάρκεια των 4 εξαμήνων ένα τουλάχιστον σεμιναριακό μάθημα. Οι επόπτες ορίζονται από την ΣΕ στην αρχή των σπουδών, λαμβάνοντας υπόψιν τα επιστημονικά ενδιαφέροντα και την αντίστοιχη πρόταση του υποψηφίου. Η ΣΕ και ο επόπτης έχουν την ευθύνη της παρακολούθησης και του ελέγχου της πορείας των σπουδών του μεταπτυχιακού φοιτητή. Κάθε φοιτητής μπορεί να παρακολουθεί σε κάθε εξάμηνο μέχρι και τρία σεμιναριακά μαθήματα, σύμφωνα με το προσωπικό του πρόγραμμα, το

οποίο διαμορφώνεται κατά τις ρυθμίσεις του κανονισμού και σε συνεργασία με τον επόπτη του, ο οποίος ενημερώνει στη συνέχεια γραπτώς την ΣΕ.

Από το σύνολο των σεμιναριακών μαθημάτων τουλάχιστον τέσσερα (4) πρέπει να προέρχονται από τον κατάλογο των μαθημάτων της ειδίκευσης, στην οποία έχει εγγραφεί ο φοιτητής, ή συγγενών ειδικεύσεων, σύμφωνα με την πρόταση του επόπτη, ή από μαθήματα της ίδιας ειδίκευσης σε ομοταγές αναγνωρισμένο ίδρυμα της αλλοδαπής στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα υπόλοιπα δύο σεμινάρια μπορούν να επιλέγονται από άλλες ειδικεύσεις του ίδιου ΠΜΣ ή άλλων ΠΜΣ του Τμήματος ή άλλου πανεπιστημιακού Τμήματος ή αναγνωρισμένου ερευνητικού Κέντρου, με την σύμφωνη γνώμη του επόπτη καθηγητή, εφόσον εξασφαλίζεται η αντιστοιχία των πιστωτικών μονάδων (ECTS).

Υπάρχει επίσης η δυνατότητα ένα από τα έξι σεμινάρια να έχει τη μορφή «ελεύθερης σεμιναριακής εργασίας» και να σχετίζεται με θέμα εξειδικευμένο, το οποίο δεν προσφέρεται στο Πρόγραμμα των σεμιναρίων του Τμήματος, αλλά αφορά στα ειδικά ερευνητικά ενδιαφέροντα του σπουδαστή. Εν προκειμένω ως επόπτης μπορεί να ορισθεί μέλος ΔΕΠ του Τμήματος ή εξειδικευμένος εξωτερικός συνεργάτης. Ο επόπτης της «ελεύθερης σεμιναριακής εργασίας» παρακολουθεί την εργασία του μεταπτυχιακού φοιτητή ανελλιπώς και συναντάται μαζί του ανά 15ήμερο. Η εργασία παραδίδεται γραπτή και παρουσιάζεται ολοκληρωμένη σε ειδικό σεμινάριο στο τέλος του εξαμήνου. Τα μαθήματα των εξωτερικών συνεργατών του ΠΜΣ εντάσσονται στο πρόγραμμα του ΠΜΣ του Τμήματος ύστερα από έγκριση της ΣΕ.

Α.Το γενικό πρόγραμμα των μαθημάτων ανά ειδίκευση βάσει του οποίου διαμορφώνεται το πρόγραμμα των μεταπτυχιακών σεμιναριακών μαθημάτων εκάστου ακαδημαϊκού έτους είναι το εξής:

1. Ειδίκευση: Προϊστορική Αρχαιολογία

Α' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (2 ανά φοιτητή)

1. Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, I (3 διδ. ώρες, 15 ECTS)
2. Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, II (3 διδ. ώρες, 15 ECTS)

Σύνολο: 6 διδ. ώρες, 30 ECTS

Β' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (2 ανάφοιτητή)

3. Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, III (3 διδ. ώρες, 15 ECTS)

4. Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, IV (3 διδ. ώρες, 15 ECTS)
Σύνολο: 6 διδ. ώρες, 30 ECTS

Γ' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (2 ανά φοιτητή)

5. Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, V (3 διδ. ώρες, 15 ECTS)
6. Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, VI (3 διδ. ώρες, 15 ECTS)
Σύνολο: 6 διδ. ώρες, 30 ECTS

Δ' Εξάμηνο

Εκπόνηση Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (30 ECTS)

Σύνολο: 30 ECTS

Γενικό σύνολο: 120 ECTS

2. Ειδίκευση: Κλασική Αρχαιολογία

Α' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (2 ανά φοιτητή)

1. Κλασική Αρχαιολογία, I (3 διδ. ώρες, 15 ECTS)
2. Κλασική Αρχαιολογία, II (3 διδ. ώρες, 15 ECTS)
Σύνολο: 6 διδ. ώρες, 30 ECTS

Β' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (2 ανά φοιτητή)

3. Κλασική Αρχαιολογία, III (3 διδ. ώρες, 15 ECTS)
4. Κλασική Αρχαιολογία, IV (3 διδ. ώρες, 15 ECTS)
Σύνολο: 6 διδ. ώρες, 30 ECTS

Γ' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (2 ανά φοιτητή)

5. Κλασική Αρχαιολογία I (3 διδ. ώρες, 15 ECTS)
6. Κλασική Αρχαιολογία II (3 διδ. ώρες, 15 ECTS)
Σύνολο: 6 διδ. ώρες, 30 ECTS

Δ' Εξάμηνο

Εκπόνηση Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (30 ECTS)

Σύνολο: 30 ECTS

Γενικό σύνολο: 120 ECTS

3. Ειδίκευση: Αρχαία Ιστορία

Α΄ Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (2 ανά φοιτητή)

1. Αρχαία Ιστορία I: θέματα εμβάθυνσης στην Αρχαία Ιστορία
(3 διδ. ώρες, 15 ECTS)
 2. Αρχαία Ιστορία II: θέματα εμβάθυνσης στην Αρχαία Ιστορία
(3 διδ. ώρες, 15 ECTS)
- Σύνολο: 6 διδ. ώρες, 30 ECTS**

Β΄ Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (2 ανά φοιτητή)

3. Αρχαία Ιστορία III: θέματα εμβάθυνσης στην Αρχαία Ιστορία
(3 διδ. ώρες, 15 ECTS)
 4. Αρχαία Ιστορία IV: θέματα εμβάθυνσης στην Αρχαία Ιστορία
(3 διδ. ώρες, 15 ECTS)
- Σύνολο: 6 διδ. ώρες, 30 ECTS**

Γ΄ Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (2 ανά φοιτητή)

5. Σεμινάριο διεύρυνσης I: ευρύτερα ζητήματα μελέτης του Αρχαίου Κόσμου
(3 διδ. ώρες, 15 ECTS)
 6. Σεμινάριο διεύρυνσης I: ευρύτερα ζητήματα μελέτης του Αρχαίου Κόσμου Α
(3 διδ. ώρες, 15 ECTS)
- Σύνολο: 6 διδ. ώρες, 30 ECTS**

Δ΄ Εξάμηνο

Εκπόνηση Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (30 ECTS)

Σύνολο: 30 ECTS

Γενικό σύνολο: 120 ECTS

B. Περιεχόμενο/Περιγραφή μαθημάτων

1. Ειδίκευση: ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Α΄ Εξάμηνο

Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, I

Εξετάζονται ζητήματα αρχιτεκτονικής και τέχνης, κοινωνικής οργάνωσης, οικονομίας και παραγωγής, θρησκείας και τελετουργικού τυπικού στο Αιγαίο κατά την Εποχή του Χαλκού.

Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, II

Εξετάζονται ζητήματα αρχιτεκτονικής και τέχνης, κοινωνικής οργάνωσης, οικονομίας και παραγωγής, θρησκείας και τελετουργικού τυπικού από την Νεολιθική περίοδο έως και το τέλος της Εποχής του Χαλκού στο Αιγαίο και την Βαλκανική με αναφορές και συγκρίσεις στις λοιπές περιοχές της Ανατολικής Μεσογείου.

Β' Εξάμηνο

Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, III

Εξετάζονται ζητήματα οικιστικής και ταφικής αρχιτεκτονικής και τέχνης, κοινωνικής οργάνωσης, οικονομίας και παραγωγής, θρησκείας και τελετουργικού τυπικού, εξωτερικών σχέσεων στο Αιγαίο και την ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου από την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού έως και την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου.

Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, IV

Εξετάζονται ζητήματα αρχιτεκτονικής και τέχνης, κοινωνικής οργάνωσης, οικονομίας και παραγωγής, θρησκείας και τελετουργικού τυπικού του Αιγαίου από την Πρώιμη έως και την Ύστερη Εποχή του Χαλκού.

Γ' Εξάμηνο

Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, V

Εξετάζονται ζητήματα οικιστικής και ταφικής αρχιτεκτονικής και τέχνης, κοινωνικής οργάνωσης, οικονομίας και παραγωγής, θρησκείας και τελετουργικού τυπικού, εξωτερικών σχέσεων στην Κύπρο από την Νεολιθική έως και την Ύστερη Εποχή του Χαλκού.

Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, VI

Εξετάζονται ζητήματα οικιστικής και ταφικής αρχιτεκτονικής και τέχνης, κοινωνικής οργάνωσης, οικονομίας και παραγωγής, θρησκείας και τελετουργικού τυπικού, εξωτερικών σχέσεων στο Αιγαίο και την ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου από την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού έως και την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου.

Ελεύθερη σεμιναριακή εργασία

Η «ελεύθερη σεμιναριακή εργασία» σχετίζεται με θέμα εξειδικευμένο, το οποίο δεν προσφέρεται στο Πρόγραμμα των σεμιναρίων του Τμήματος, αλλά αφορά στα ειδικά ερευνητικά ενδιαφέροντα του σπουδαστή.

2. Ειδίκευση: ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Α΄ Εξάμηνο

Κλασική Αρχαιολογία I

Το μάθημα προσφέρει συστηματική και εξειδικευμένη μελέτη θεμάτων κλασικής αρχαιολογίας από την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου έως και τους Αυτοκρατορικούς χρόνους. Εξετάζονται βασικές κατηγορίες της κλασικής τέχνης από την άποψη της τυπολογίας, της μορφολογίας, της εικονογραφίας και της τεχνικής. Γίνεται επίσης αναλυτική αναφορά σε προβλήματα ερευνητικής μεθοδολογίας και χρήσης των πηγών.

Κλασική Αρχαιολογία II

Το μάθημα προσφέρει συστηματική και εξειδικευμένη μελέτη θεμάτων κλασικής αρχαιολογίας από την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου έως και τους Αυτοκρατορικούς χρόνους. Εξετάζονται βασικές κατηγορίες της κλασικής τέχνης από την άποψη της τυπολογίας, της μορφολογίας, της εικονογραφίας και της τεχνικής. Γίνεται επίσης αναλυτική αναφορά σε προβλήματα ερευνητικής μεθοδολογίας και χρήσης των πηγών.

Β΄ Εξάμηνο

Κλασική Αρχαιολογία III

Το μάθημα προσφέρει συστηματική και εξειδικευμένη μελέτη θεμάτων κλασικής αρχαιολογίας από την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου έως και τους Αυτοκρατορικούς χρόνους. Εξετάζονται βασικές κατηγορίες της κλασικής τέχνης από την άποψη της τυπολογίας, της μορφολογίας, της εικονογραφίας και της τεχνικής. Γίνεται επίσης αναλυτική αναφορά σε προβλήματα ερευνητικής μεθοδολογίας και χρήσης των πηγών.

Κλασική Αρχαιολογία IV

Το μάθημα προσφέρει συστηματική και εξειδικευμένη μελέτη θεμάτων κλασικής αρχαιολογίας από την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου έως και τους Αυτοκρατορικούς χρόνους. Εξετάζονται βασικές κατηγορίες της κλασικής τέχνης από την άποψη της τυπολογίας, της μορφολογίας, της εικονογραφίας και της τεχνικής. Γίνεται επίσης αναλυτική αναφορά σε προβλήματα ερευνητικής μεθοδολογίας και χρήσης των πηγών.

Ελεύθερη σεμιναριακή εργασία

Η «ελεύθερη σεμιναριακή εργασία» σχετίζεται με θέμα εξειδικευμένο, το οποίο δεν προσφέρεται στο Πρόγραμμα των σεμιναρίων του Τμήματος, αλλά αφορά στα ειδικά ερευνητικά ενδιαφέροντα του σπουδαστή.

Γ' Εξάμηνο

Κλασική Αρχαιολογία V

Το μάθημα προσφέρει συστηματική και εξειδικευμένη μελέτη θεμάτων κλασικής αρχαιολογίας από την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου έως και τους Αυτοκρατορικούς χρόνους. Εξετάζονται βασικές κατηγορίες της κλασικής τέχνης από την άποψη της τυπολογίας, της μορφολογίας, της εικονογραφίας και της τεχνικής. Γίνεται επίσης αναλυτική αναφορά σε προβλήματα ερευνητικής μεθοδολογίας και χρήσης των πηγών.

Κλασική Αρχαιολογία VI

Το μάθημα προσφέρει συστηματική και εξειδικευμένη μελέτη θεμάτων κλασικής αρχαιολογίας από την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου έως και τους Αυτοκρατορικούς χρόνους. Εξετάζονται βασικές κατηγορίες της κλασικής τέχνης από την άποψη της τυπολογίας, της μορφολογίας, της εικονογραφίας και της τεχνικής. Γίνεται επίσης αναλυτική αναφορά σε προβλήματα ερευνητικής μεθοδολογίας και χρήσης των πηγών.

3. Ειδίκευση: ΑΡΧΑΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Α' Εξάμηνο

Αρχαία Ιστορία I: θέματα εμβάθυνσης στην Αρχαία Ιστορία

Εμβάθυνση στην ιστορία του Αρχαίου Κόσμου στον ελληνικό και τον ευρύτερο μεσογειακό χώρο από τους αρχαϊκούς έως τους ρωμαϊκούς αυτοκρατορικούς χρόνους.

Αρχαία Ιστορία II: θέματα εμβάθυνσης στην Αρχαία Ιστορία

Εμβάθυνση στην ιστορία του Αρχαίου Κόσμου στον ελληνικό και τον ευρύτερο μεσογειακό χώρο από τους αρχαϊκούς έως τους ρωμαϊκούς αυτοκρατορικούς χρόνους.

Β' Εξάμηνο

Αρχαία Ιστορία III: θέματα εμβάθυνσης στην Αρχαία Ιστορία

Εμβάθυνση στην ιστορία του Αρχαίου Κόσμου στον ελληνικό και τον ευρύτερο μεσογειακό χώρο από τους αρχαϊκούς έως τους ρωμαϊκούς αυτοκρατορικούς χρόνους.

Αρχαία Ιστορία IV: θέματα εμβάθυνσης στην Αρχαία Ιστορία

Εμβάθυνση στην ιστορία του Αρχαίου Κόσμου στον ελληνικό και τον ευρύτερο μεσογειακό χώρο από τους αρχαϊκούς έως τους ρωμαϊκούς αυτοκρατορικούς χρόνους.

Γ' Εξάμηνο

Σεμινάριο διεύρυνσης I: ευρύτερα ζητήματα μελέτης του Αρχαίου Κόσμου στον ελληνικό και τον ευρύτερο μεσογειακό χώρο από τους αρχαϊκούς έως τους ρωμαϊκούς αυτοκρατορικούς χρόνους.

Σεμινάριο διεύρυνσης II: ευρύτερα ζητήματα μελέτης του Αρχαίου Κόσμου στον ελληνικό και τον ευρύτερο μεσογειακό χώρο από τους αρχαϊκούς έως τους ρωμαϊκούς αυτοκρατορικούς χρόνους.

Ελεύθερη σεμιναριακή εργασία

Η «ελεύθερη σεμιναριακή εργασία» σχετίζεται με θέμα εξειδικευμένο, το οποίο δεν προσφέρεται στο Πρόγραμμα των σεμιναρίων του Τμήματος, αλλά αφορά στα ειδικά ερευνητικά ενδιαφέροντα του σπουδαστή.

7. ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα σπουδών, το χειμερινό και το εαρινό, έκαστο εκ των οποίων περιλαμβάνει τουλάχιστον 13 εβδομάδες διδασκαλίας. Η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία εκπονείται κατά το τέταρτο ακαδημαϊκό εξάμηνο σπουδών.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική. Οι φοιτητές είναι υποχρεωμένοι να παρακολουθούν ανελλιπώς τα σεμιναριακά μαθήματα και να ακολουθούν τους κανονισμούς του κάθε σεμιναριακού μαθήματος και τις οδηγίες του διδάσκοντος. Φοιτητής που θα απουσιάσει πέραν των δύο (2) συναντήσεων σε κάθε σεμιναριακό μάθημα χάνει το δικαίωμα της παρακολούθησής του. Σε περίπτωση κωλύματος διεξαγωγής μαθήματος προβλέπεται η αναπλήρωσή του. Η ημερομηνία και η ώρα αναπλήρωσης αναρτώνται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ.

Κάθε σεμιναριακό μάθημα ολοκληρώνεται με την προφορική παρουσίαση και την έντυπη υποβολή εργασίας έκτασης 5.000-7.000 λέξεων. Η εργασία παραδίδεται έως τέσσερις εβδομάδες μετά την ολοκλήρωση του σεμιναρίου και ο βαθμός κατατίθεται σε ηλεκτρονικό βαθμολόγιο που τηρεί η Γραμματεία, σύμφωνα με χρονοδιάγραμμα που ορίζει η ΣΕ (έως 30 Απριλίου για το χειμερινό εξάμηνο και έως 30 Σεπτεμβρίου για το εαρινό εξάμηνο). Μετά την παρέλευση των προβλεπόμενων ημερομηνιών δεν υπάρχει δυνατότητα βαθμολόγησης. Ο τρόπος αξιολόγησης ορίζεται από τον διδάσκοντα του κάθε μαθήματος. Η βαθμολόγηση γίνεται στην

κλίμακα 1-10. Για να θεωρηθεί επιτυχής η παρακολούθηση των σεμιναρίων ορίζεται ως βάση ο βαθμός πέντε (5).

Στο (4^ο) τέταρτο εξάμηνο του Προγράμματος προβλέπεται η εκπόνηση της ΜΔΕ. Η ΣΕ, ύστερα από αίτηση του επιβλέποντα, στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της διπλωματικής εργασίας, συγκροτεί την βαθμολογική επιτροπή για την αξιολόγηση της εργασίας (παρ. 4, άρ. 34, Ν. 4485/2017). Τα μέλη της βαθμολογικής επιτροπής (εκτός από τον επιβλέποντα) μπορεί να είναι μέλη ΔΕΠ του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ, ερευνητές από ερευνητικά κέντρα (βάσει του αρ. 13Α, Ν. 4310/2014) και της Ακαδημίας Αθηνών, επισκέπτες καταξιωμένοι επιστήμονες από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο.

Οδηγίες για την διαμόρφωση του έντυπου κειμένου της ΜΔΕ

Η γλώσσα συγγραφής της ΜΔΕ είναι τα ελληνικά. Τα αγγλικά επιλέγονται εφόσον συντρέχουν ειδικοί λόγοι και υπάρξει σχετική θετική απόφαση της ΣΕ. Το αντικείμενο της ΜΔΕ πρέπει να έχει ερευνητικό χαρακτήρα, να καταρτισθεί σύμφωνα με την επιστημονική μεθοδολογία του γνωστικού αντικειμένου, να περιλαμβάνει προσωπική συμβολή του γράφοντος στην έρευνα και να καταδεικνύει την συνθετική του ικανότητα. Η έκταση της ΜΔΕ ορίζεται μεταξύ 20.000-30.000 λέξεων περιλαμβανομένων των σημειώσεων, όχι όμως της βιβλιογραφίας, των περιεχομένων, λοιπών πινάκων και εικονογράφησης. Το κυρίως κείμενο πρέπει να είναι γραμμένο με γραμματοσειρά Times New Roman μεγέθους 12, σε 1,5 διάστιχο και πλήρη στοίχιση. Οι σημειώσεις πρέπει να είναι γραμμένες με γραμματοσειρά Times New Roman, μεγέθους 10, σε μονό διάστιχο και πλήρη στοίχιση. Το εξώφυλλο έχει λευκό υπόβαθρο. Χρησιμοποιείται 1,5 διάστιχο και στοίχιση στο κέντρο. Στην άνω αριστερά γωνία τοποθετείται το επίσημο λογότυπο του Πανεπιστημίου. Στο ανώτερο μέρος του εξωφύλλου αναγράφονται σε διαφορετικές παραγράφους τα εξής:

- Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας (γραμματοσειρά Times New Roman 14)
- Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ιστορία και Αρχαιολογία του Αρχαίου Κόσμου: από την Προϊστορία έως την Ύστερη Αρχαιότητα» (γραμματοσειρά Times New Roman 14)
- Ειδίκευση «...» (γραμματοσειρά Times New Roman 14)
- Ο τίτλος της ΜΔΕ (γραμματοσειρά Times New Roman 18)
- Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία (γραμματοσειρά Times New Roman 14)
- Το ονοματεπώνυμο του φοιτητή (γραμματοσειρά Times New Roman 14)
- Τα ονόματα και η βαθμίδα των τριών βαθμολογητών (γραμματοσειρά Times New Roman 14)

Στο κατώτερο μέρος του εξωφύλλου με γραμματοσειρά Times New Roman 14 και στοίχιση στο κέντρο αναγράφεται: Αθήνα, (έτος υποβολής εργασίας). Στη ΜΔΕ συμπεριλαμβάνεται υποχρεωτικά σύντομη περίληψη στην ελληνική και αγγλική γλώσσα (έως 200 λέξεις εκάστη).

Η ΜΔΕ κατατίθεται στον επόπτη και στα λοιπά δύο μέλη της επιτροπής σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή μέχρι την 31η Ιουλίου κάθε έτους. Μετά τον έλεγχο της γραπτής εργασίας από την επιτροπή, η τελική έγκριση της ΜΔΕ γίνεται μετά την προφορική υποστήριξη της ενώπιον της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής (παρ. 4, άρ. 34, Ν. 4485/2017). Η τριμελής εξεταστική επιτροπή έχει την ευθύνη του ακριβούς προσδιορισμού της ημερομηνίας της προφορικής εξέτασης, και, πάντως, το αργότερο έως την 30ή Σεπτεμβρίου κάθε έτους (εκτός εκτάκτων περιπτώσεων ανωτέρας βίας). Τυχόν καθυστέρηση ή αμέλεια προσδιορισμού του χρόνου προφορικής υποστήριξης βαρύνει την εξεταστική επιτροπή και όχι τον φοιτητή.

Οι ΜΔΕ αξιολογούνται με βαθμό της κλίμακας από ένα (1) έως 10 (δέκα) με ενδιάμεσες διαβαθμίσεις. Η τελική βαθμολογία της ΜΔΕ προκύπτει από τον μέσο όρο των βαθμών των τριών βαθμολογητών. Σε περίπτωση απόκλισης μεγαλύτερης των 3 μονάδων μεταξύ του ανώτερου και του κατώτερου βαθμού από αυτούς που κατέθεσαν οι τρεις εξεταστές, η ΣΕ ορίζει τέταρτο βαθμολογητή, του οποίου ο βαθμός υπολογίζεται μαζί με τους δύο εγγύτερους ήδη υποβληθέντες βαθμούς για τον υπολογισμό του μέσου όρου. Ο τελικός βαθμός του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών προκύπτει με ποσοστό 50% από τον μέσο όρο των βαθμολογιών στις έξι σεμιναριακές εργασίες και 50% από το βαθμό της διπλωματικής εργασίας. Επιτυχής θεωρείται η αποφοίτηση με συνολικό βαθμό όχι χαμηλότερο του 7 (επτά).

Οι ΜΔΕ, εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή και πριν από την ορκωμοσία του υποψηφίου, αναρτώνται υποχρεωτικά στο Ψηφιακό Αποθετήριο "ΠΕΡΓΑΜΟΣ", σύμφωνα με τις αποφάσεις της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ. Πριν από την ορκωμοσία, ο υποψήφιος υποχρεούται να καταθέσει στη Γραμματεία του ΠΜΣ την σχετική βεβαίωση υποβολής της ΜΔΕ στο ανωτέρω Ψηφιακό Αποθετήριο. Το Τμήμα δημοσιεύει στην ιστοσελίδα του το ονοματεπώνυμο του συγγραφέα, τον τίτλο της ΜΔΕ και έναν σύνδεσμο προς το Ψηφιακό Αποθετήριο.

8. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται για τους φοιτητές του Α΄ Κύκλου Σπουδών, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων. Το Ίδρυμα υποχρεούται να εξασφαλίσει στους φοιτητές με αναπηρία ή/και ειδικές ανάγκες προσβασιμότητα στα προτεινόμενα συγγράμματα και την διδασκαλία (παρ.3, αρ.34, Ν.4485/2017). Η Μονάδα Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία (ΦμεΑ) συμβάλλει στην επίτευξη ισότιμης πρόσβασης στις ακαδημαϊκές σπουδές των φοιτητών με διαφορετικές ικανότητες και ανάγκες, μέσω της παροχής προσαρμογών στο περιβάλλον, Υποστηρικτικών Τεχνολογιών Πληροφορικής και Υπηρεσιών Πρόσβασης.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καλούνται να συμμετέχουν και να παρακολουθούν σεμινάρια ερευνητικών ομάδων, συζητήσεις βιβλιογραφικής ενημέρωσης, επισκέψεις σε εργαστήρια, συνέδρια/ημερίδες με γνωστικό αντικείμενο συναφές με αυτό του

ΠΜΣ, διαλέξεις ή άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις του ΠΜΣ κ.ά. Ανά διετία προβλέπεται οργάνωση μιας τουλάχιστον ημερίδας του ΠΜΣ, κατά την οποία παρουσιάζονται με μορφή ανακοινώσεων οι ΜΔΕ, καθώς και τα προσωρινά συμπεράσματα διδακτορικών διατριβών που είναι σε εξέλιξη. Η ημερίδα αυτή είναι δημόσια και γνωστοποιείται, με κατάλληλο τρόπο, στα μέλη της αντίστοιχης επιστημονικής κοινότητας.

Η Συνέλευση του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, μετά την εισήγηση της ΣΕ, δύναται να αποφασίσει την διαγραφή μεταπτυχιακών φοιτητών εάν:

- το ποσοστό απουσιών φοιτητή ξεπερνά το 15% στο σύνολο των μαθημάτων ενός εξαμήνου,
- ο φοιτητής δεν ολοκληρώσει επιτυχώς τουλάχιστον δύο σεμινάρια κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων εξαμήνων των σπουδών του,
- εάν δεν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το σύνολο του προγράμματος εντός των τακτών χρονικών ορίων,
- υπερβεί την μέγιστη χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ, όπως ορίζεται στον παρόντα Κανονισμό,
- έχει παραβιάσει τις κείμενες διατάξεις περί πειθαρχικών παραπτώματων από τα αρμόδια πειθαρχικά Όργανα,
- αυτοδίκαια κατόπιν αιτήσής του,
- υποπέσουν σε παράπτωμα που εμπίπτει στο δίκαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας (Ν.2121/93) κατά τη συγγραφή των προβλεπομένων εργασιών του.

Στο τέλος κάθε εξαμήνου πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος και κάθε διδάσκοντος από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές (παρ.1., άρ.44, Ν.4485/2017), σύμφωνα με την διαδικασία που προτείνει η ΣΕ και εγκρίνει η Συνέλευση του Τμήματος. Η αξιολόγηση του ΠΜΣ γίνεται σύμφωνα με άρ.44, Ν.4485/2017.

Η καθομολόγηση γίνεται τον Ιανουάριο, τον Ιούνιο και τον Οκτώβριο κάθε έτους στο πλαίσιο της Συνέλευσης του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας και σε χώρο του Τμήματος ή της Σχολής, παρουσία του Διευθυντή του ΠΜΣ ή του Αναπληρωτή του, του Προέδρου του Τμήματος ή του Αναπληρωτή του και, κατά τις δυνατότητες, ενδεχομένως εκπροσώπου του Πρυτάνεως.

Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του ΠΜΣ απονέμεται Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην «Αρχαιολογία και Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου: από την Απώτατη Προϊστορία έως την Ύστερη Αρχαιότητα»στις εξής τρεις ειδικεύσεις:

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Αρχαία Ιστορία

Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών δεν απονέμεται σε φοιτητή του οποίου ο τίτλος σπουδών πρώτου κύκλου από ίδρυμα της αλλοδαπής δεν έχει αναγνωρισθεί

από το Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.), σύμφωνα με το ν. 3328/2005 (Α' 80).

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές μπορούν να αιτηθούν την έκδοση παραρτήματος διπλώματος (Diploma Supplement).

8. ΥΠΟΔΟΜΗ – ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΜΣ

Για την εύρυθμη λειτουργία του ΠΜΣ διατίθενται αίθουσες διδασκαλίας και σεμιναρίων, αμφιθέατρα εξοπλισμένα με οπτικοακουστικά μέσα, τα εργαστήρια και το Μουσείο Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας.

Η διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ γίνεται από την Γραμματεία του ΠΜΣ.

Η χρηματοδότηση του ΠΜΣ μπορεί να προέρχεται από:

- α) τον προϋπολογισμό του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και των συνεργαζόμενων για την οργάνωσή του φορέων σύμφωνα με το άρθρο 43,
- β) τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων,
- γ) δωρεές, παροχές, κληροδοτήματα και κάθε είδους χορηγίες φορέων του δημόσιου τομέα, όπως οριοθετείται στην περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), ή του ιδιωτικού τομέα,
- δ) πόρους από ερευνητικά προγράμματα,
- ε) πόρους από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων διεθνών οργανισμών,
- στ) μέρος των εσόδων των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.)
- ζ) κάθε άλλη νόμιμη πηγή.

Κατά τη λήξη της θητείας της ΣΕ, με ευθύνη του απερχόμενου Διευθυντή, συντάσσεται αναλυτικός απολογισμός του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου και των λοιπών δραστηριοτήτων του Π.Μ.Σ., ο οποίος κατατίθεται στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ (παρ. 2, άρ.44, Ν.4485/2017). Ο εν λόγω απολογισμός με ευθύνη της Κοσμητείας αποστέλλεται αμελλητί στα μέλη της ΕΣΕ (παρ. 5, άρ.44, Ν.4485/2017).

Η εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση του ΠΜΣ γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 44 του Ν.4485/2017.

10. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Οι διδάσκοντες του ΠΜΣ, προέρχονται, τουλάχιστον κατά 60%, από:

- μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος,

- μέλη Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. του Τμήματος, κατόχους διδακτορικού διπλώματος εκτός και εάν το γνωστικό τους αντικείμενο είναι εξαιρετικής και αδιαμφισβήτητης ιδιαιτερότητας για το οποίο δεν είναι δυνατή ή συνήθης η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής,
- ομότιμους καθηγητές (άρθρο. 69, Ν.4386/2016) και αφυπηρητήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. του οικείου Τμήματος,
- διδάσκοντες σύμφωνα με το Π.Δ. 407/1980 (Α' 112),
- επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους κάτοχους διδακτορικού διπλώματος, οι οποίοι μπορεί να απασχολούνται ως ακαδημαϊκοί υπότροφοι με απόφαση της Συνέλευσης και πράξη του Προέδρου του οικείου Τμήματος για την διεξαγωγή διδακτικού και ερευνητικού έργου, καθοριζόμενου με την σύμβαση που υπογράφεται μεταξύ του ακαδημαϊκού υποτρόφου και του Πρύτανη του οικείου ΑΕΙ. (παρ. 7, άρ. 29, Ν. 4009/2011).

Με αιτιολογημένη απόφαση της Συνέλευσης το Τμήματος ανατίθεται διδασκαλία σε:

- μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ,
- ερευνητές από ερευνητικά κέντρα του αρ. 13Α, Ν. 4310/2014 και της Ακαδημίας Αθηνών,
- επισκέπτες καταξιωμένους επιστήμονες από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο, επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους που κατέχουν διδακτορικό δίπλωμα με εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ,
- επισκέπτες μεταδιδακτορικούς ερευνητές, Έλληνες ή αλλοδαπούς νέους επιστήμονες, κάτοχους διδακτορικού διπλώματος (παρ.7, άρ. 16, Ν.4009/2011)
- ή γίνονται νέες προσλήψεις/συμβάσεις σύμφωνα με τα ανωτέρω (παρ. 1, 2, 5 & 6, αρ. 36, Ν.4485/2017).

Η ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων, σεμιναρίων και ασκήσεων του ΠΜΣ γίνεται ύστερα από εισήγηση της ΣΕ και έγκριση της Συνέλευσης του Τμήματος.

**3. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΑΝΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ
2022-2023**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

3α. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ – PREHISTORIC ARCHAEOLOGY

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ – WINTER SEMESTER	
Κωδ. ΠΡ21	<p>Σχεσιακές και μετανθρωπιστικές προσεγγίσεις στην αρχαιολογία</p> <p><i>Γ. Βαβουρανάκης</i></p> <p>Relational and post-humanist approaches to archaeology</p> <p><i>G. Vavouranakis</i></p>
ΠΡ19	<p>Προϊστορικό Αιγαίο: Γεωαρχαιολογικές και Βιοαρχαιολογικές προσεγγίσεις</p> <p><i>Α. Καραλή (ομότ. καθ. ΕΚΠΑ) – Γ. Φερεντίνος (ομότ. καθ. Παν.Πατρών)</i></p> <p>Prehistoric Aegean: A geoarchaeological and bioarchaeological approach</p> <p><i>L. Karali (prof. em. NKUA) – G. Ferentinos (prof. em. Univ. of Patras)</i></p>
ΠΡ23	<p>Αναζητώντας τη χρήση αινιγματικών αντικειμένων από το χώρο του Αιγαίου της Εποχής του Χαλκού</p> <p><i>Α. Πλάτων</i></p> <p>Looking for the function of enigmatic objects from the Bronze Age Aegean</p> <p><i>L. Platon</i></p>
ΠΡ25	<p>Μυκηναϊκή ανακτορική οικονομία και πολιτική</p> <p><i>Βασίλης Πετράκης</i></p> <p>Mycenaean palatial economy and politics</p> <p><i>Vassilis Petrakis</i></p>

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ - SPRING SEMESTER

Κωδ. ΠΡ26	Τεχνολογικές εξελίξεις και καινοτομίες στο Προϊστορικό Αιγαίο <i>Γ. Παπαδάτος</i> Technological developments and innovations in the Prehistoric Aegean <i>Υ. Papadatos</i>
ΠΡ28	Η μετάβαση από το τέλος της Ύστερης Εποχής του Χαλκού στην Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου στην Εγγύς Ανατολή και την Κύπρο <i>Κ. Κοπανιάς(με τη συνεπικουρία της Α. Γεωργιάδου)</i> The transition from the Late Bronze Age to the Early Iron Age in the Near East and Cyprus <i>Κ. Kopanias (with the assistance of A. Georgiadou)</i>

3β. ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ – CLASSICAL ARCHAEOLOGY

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ – WINTER SEMESTER	
Κωδ. ΚΛ27	Η μνημειακή αρχιτεκτονική του Αιγαίου πελάγους <i>X. Κανελλόπουλος</i> The monumental architecture of the Aegean Sea <i>Ch. Kanellououlos</i>
ΚΛ25	Ταφική Αρχαιολογία <i>N. Δημάκης</i> Funerary Archaeology <i>N. Dimakis</i>

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ - SPRING SEMESTER	
Κωδ. ΚΛ24	Παράδοση και νεωτερισμοί στη Ρωμαϊκή επαρχία της Αχαΐας τον 1^ο αι. π.Χ. και τον 1^ο αι. μ.Χ. <i>Στ. Κατάκης</i> Tradition and innovations in the Roman province of Achaëa in the 1st c. BC and the 1st c. AD <i>St. Katakis</i>
ΚΛ30	Όχι το κλασικό ιδεώδες: ασθένεια, αναπηρία και δυσμορφία στην αρχαία ελληνική τέχνη και εικονογραφία <i>E. Κεφαλίδου</i> Not the classical ideal: illness, disability and deformity in ancient Greek art and iconography <i>E. Kefalidou</i>

3γ. ΑΡΧΑΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ – ANCIENT HISTORY

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ – WINTER SEMESTER	
Κωδ. ΑΡΙ33	Δούλοι/ες και απελεύθεροι/ες στην Ελληνική και Ρωμαϊκή Αρχαιότητα <i>N. Γιαννακόπουλος – Π. Πασχίδης,</i> Slaves and freedmen/freedwomen in Greek and Roman Antiquity <i>N. Giannakopoulos – P. Pascidis</i>
ΑΡΙ31	Φαινόμενα κινητικότητας και δικτυώσεων στον αρχαίο ελληνικό κόσμο <i>Σ. Ανεζίρη</i> Mobility and networks in the ancient Greek world <i>S. Aneziri</i>

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ - SPRING SEMESTER	
Κωδ. ΑΡΙ28	Οι πόλεις της Μικράς Ασίας από το 281 έως το 133 π.Χ. <i>Σ. Ψωμά</i> The cities of Asia Minor from 281 to 133 BC <i>S. Psoma</i>

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ

ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 2022-2023

3α. Σεμινάρια ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Γιώργος Βαβουρανάκης – Giorgos Vavouranakis

Χειμερινό εξάμηνο–Winter Semester

Θέμα: Σχεσιακές και μετανθρωπιστικές προσεγγίσεις στην αρχαιολογία

Subject: Relational and post-humanist approaches to archaeology

Περίληψη: Σκοπός του σεμιναρίου είναι να εξετάσει μερικές από τις ιδέες της νεώτερης και σύγχρονης φιλοσοφίας που έχουν επηρεάσει την αρχαιολογική σκέψη, καθώς αφορούν τη σχέση του ανθρώπου με τον υλικό πολιτισμό. Έμφαση δίνεται στις πρόσφατες σχεσιακές και μετανθρωπιστικές προσεγγίσεις. Οι φοιτήτριες/φοιτητές επιλέγουν εκπροσώπους της φιλοσοφίας ή της ευρύτερα οριζόμενης ως κοινωνιολογικής θεωρίας (π.χ. Μωζ, Ingold, Φουκώ, Gell, Λατούρ, DeLanda κ.ά.), αλλά και της ίδιας της αρχαιολογικής θεωρίας (π.χ. Barrett, Hodder, Knappett, Malafouris), συζητούν τις ιδέες καθαυτές και βρίσκουν ένα συναφές αρχαιολογικό παράδειγμα για να κατανοήσουν το προϊστορικό Αιγαίο μέσα από τις ιδέες αυτές (η-τάξη: ARCH950).

Summary: The seminar aims to examine several ideas of modern and contemporary philosophy that have influenced archaeological thought, since they refer to the relation of people to material culture. Emphasis is placed upon the recent relational and post-humanist approaches. Students select representatives of philosophy or the wider defined social theory (e.g. Mauss, Foucault, Gell, Latour, DeLanda etc.), but also of archaeological theory itself (e.g. Barrett, Hodder, Knappett, Malafouris), they discuss their ideas themselves and they find suitable archaeological examples in order to understand the prehistoric Aegean through them (e-class: ARCH950).

Ενδεικτική βιβλιογραφία - Selected bibliography

DeLanda, M. 2016. *Assemblage theory*. Edinburgh.

Gell, A. 1998. *Art and Agency: An Anthropological Theory*. Oxford.

Harris, O. και C. Cipolla, 2017. *Archaeological theory in the new millennium. Introducing current perspectives*. London and New York.

Hodder, I. 2012. *Συνύφανση. Μια αρχαιολογία των σχέσεων μεταξύ ανθρώπων και πραγμάτων* (μετάφραση Ν. Κούρκουλος). Αθήνα.

- Ingold, T. 2011. *Being alive. Essays on movement, knowledge and description*. London - New York.
- Knappett, C. 2005. *Thinking through material culture. An interdisciplinary perspective*. Philadelphia.
- Latour, B. 2005. *Reassembling the Social – An Introduction to Actor-Network-Theory*. Oxford.
- Malafouris, L. 2013. *How things shape the mind. A theory of material engagement*. CambridgeMA.
- Mauss, M. 1999. *Το δώρο: Μορφές και λειτουργίες της ανταλλαγής στις αρχαϊκές κοινωνίες* (μετάφραση Α. Σταματοπούλου-Παραδέλλη). Αθήνα.
- Olsen, B., M. Shanks, T. Webmoorkai C. Witmore, 2012. *Archaeology. The discipline of things*. Berkeley - Los Angeles.

Λευτέρης Πλάτων – Lefteris Platon

Χειμερινό εξάμηνο – Winter Semester

Θέμα: Αναζητώντας τη χρήση αινιγματικών αντικειμένων από το χώρο του Αιγαίου της Εποχής του Χαλκού

Subject: Looking for the function of enigmatic objects from the Bronze Age Aegean

Περίληψη: Με τη βοήθεια σεμιναριακών εργασιών, θα αναζητηθεί ο τρόπος χρήσης αινιγματικών, μεμονωμένων ή κατηγοριών, αντικειμένων, που προέρχονται από το χώρο του Προϊστορικού Αιγαίου. Ως κριτήρια μιας τέτοιας προσέγγισης θα χρησιμοποιηθούν στοιχεία, όπως η λειτουργικότητα της μορφής, το ανασκαφικό περιβάλλον, τα πιθανά ίχνη χρήσης πάνω στα ίδια τα αντικείμενα, η πιθανή απεικόνισή τους στην εικονογραφία της εποχής και εθνογραφικά παράλληλα με βεβαιωμένη λειτουργία.

Summary: With the assistance of seminar papers, the function of enigmatic isolated objects -or types of objects- of the prehistoric Aegean will be researched. Such an approach will use various arguments, such as the form of the objects themselves, the context in which they have been found, possible traces of use, their probable representation in the iconography and ethnographic parallels having a confirmed function.

Ενδεικτική βιβλιογραφία - Selected bibliography

- Δαβάρας,Κ. 1984. «Μινωικό κηριοφόρο πλοiάριο της Συλλογής Μητσοτάκη».AE:55-95.
- Effenterre,van H. 1979.«La solution d’ un «puzzle’».AE:154-160.

- Georgiou, H. 1980. «Minoan Fireboxes: A Study of Form and Function». *SMEA* LXXII:123-87.
- Gesell, G. C. 1976. «The Minoan Snake Tube: A Survey and a Catalogue». *AJA* 80:247-59.
- Koraka, K. και L. Platon. 1993. «Ληνοί μινωικοί». *BCH* 117:35-101.
- Miller, D. 1985. *Artefacts as Categories. A Study of Ceramic Variability in Central India*. Cambridge
- Orton, C. R., Tyers, P. και A. Vince. 1993. *Pottery in Archaeology*. Cambridge, 217-28.
- Πλάτων, Ε. 1990. «Ιδιότυπο τελετουργικό σκεύος από τη Ζάκρο». Στο *Πεπραγμένα του ΣΤ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, Α2, 129-39. Χανιά,
- Πλάτων, Λ. 1995. «Πλαστικής μορφής μινωικοί κρουνοί». Στο *Πεπραγμένα του Ζ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, 767-75. Ρέθυμνο.
- Platon, N. 1949. «Nouvelle interprétation des idoles-cloches du Minoen Moyen I». Στο *Mélange d'archéologie et d'histoire offerts à Charles Picard*, 833-46.

Βασίλης Πετράκης – Vassilis Petrakis

Χειμερινό εξάμηνο / Winter Semester

Θέμα: Μυκηναϊκή ανακτορική οικονομία και πολιτική

Subject: Mycenaean palatial economy and politics

Περίληψη: Στόχος του σεμιναρίου είναι η εξοικείωση των συμμετεχόντων με τη μελέτη των μυκηναϊκών ανακτορικών οικονομιών και των πολιτικών συστημάτων που τα υποστήριζαν. Η κύρια πηγή μας θα είναι τα τεκμήρια της λεγόμενης Γραμμικής Β γραφής, η οποία χρησιμοποιούνταν ανάμεσα στο 14ο και στο 12ο αι. π.Χ. για να αποδώσει μια ελληνική διάλεκτο, καλύπτοντας τις ανάγκες καταγραφής των ανακτορικών γραφειοκρατιών της κεντρικής και νότιας ηπειρωτικής Ελλάδας, αλλά και της Κρήτης. Η παρουσίαση των βασικών αρχών μεθοδολογίας και ερμηνείας θα εστιάσει τόσο σε συγκεκριμένα θέματα που καταγράφονται στα κείμενα, όσο και σε συγκεκριμένα τεκμήρια. Οι συμμετέχοντες θα ασκηθούν στους βασικούς τρόπους εργασίας της Μυκηναϊκής επιγραφικής και στους τρόπους με τους οποίους οι ενδείξεις των κειμένων μπορούν να ενσωματωθούν στις αρχαιολογικές συζητήσεις. Ιδιαίτερη ενθάρρυνση θα δοθεί στην ενεργή εμπλοκή αρχαιολογικών και εικονογραφικών ενδείξεων στη μελέτη και αξιοποίηση των πληροφοριών των κειμένων, με στόχο και την ανάδειξη των διαφορετικών 'οπτικών γωνιών' και προτεραιοτήτων/ ενδιαφερόντων των ανακτορικών ομάδων εξουσίας, όπως αυτές ανακλώνται στις διάφορες κατηγορίες ενδείξεων. e-class: ARCH970

Summary: This seminar aims at familiarizing participants with the study of Mycenaean palatial economies and the political and systems that supported them. Our main source will be the documents inscribed in the so-called Linear B script used to render a Greek dialect between the 14th and 12th centuries BCE and used to serve the book-keeping needs of the palatial bureaucracies in central and southern Greek Mainland and Crete. The presentation of the basic interpretative and methodological principles will focus both on specific topics as well as in the presentation and discussion of specific documents. Participants will be practiced in the basic *modus operandi* of Mycenaean epigraphy and in ways in which textual evidence can be embedded in archaeological discussion. The integration of epigraphic, archaeological and iconographic evidence, especially in highlighting the various ‘perspectives’, agendas and interests of palatial elite groups, as inferred from the diverse categories of evidence will be particularly encouraged. e-class: ARCH970

Ενδεικτική βιβλιογραφία - Selected bibliography

- Bennet, J. 2007. «The Aegean Bronze Age». Στο *The Cambridge Economic History of the Greco-Roman World*, επιμ. W. Scheidel, I. Morris και R. Saller, 175-210. Cambridge.
- Bennet, J. 2008. «PalaceTM: speculations on palatial production in Mycenaean Greece with (some) reference to glass». Στο *Vitreous Materials in the Late Bronze Age Aegean*, επιμ. C. M. Jackson και E. C. Wager, 151-72. Sheffield Studies in Aegean Archaeology, Oxford.
- Bennet, J. 2017. «On comparison in Linear B: genetic, historical or analogical?» Στο Enegren (επιμ.) *Aegean Scripts: Proceedings of the 14th International Colloquium on Mycenaean Studies, Copenhagen, 2-5 September 2015*, τόμος 1, επιμ. M.L. Nosch και H. Landenius, 461-73. Incunabula Graeca 105.1, Roma,.
- Duhoux, Y. και A. Morpurgo-Davies, επιμ. 2008-2014. *A Companion to Linear B: Mycenaean Greek Texts and their World*, τ. 1-3, Louvain-La-Neuve - Walpole MA.
- Killen, J.T. 2012. «The two provinces of Pylos revisited». Στο *Actas del Simposio Internacional: 55 Años de Micenología (1952-2007)*, Bellaterra, 12-13 de abril de 2007, επιμ. C. Varias, 155-81. Faventia Supplementa 1, Bellaterra.
- Palaima, T.G. και J.C. Wright. 1985. «Ins and outs of the Archives Rooms at Pylos: form and function in a Mycenaean palace». *AJA* 89.2:251-62.
- Palaima, T.G. 1995. «The nature of the Mycenaean *wanax*: non-Indo-European origins and priestly functions». Στο *The Role of the Ruler in the Prehistoric Aegean. Proceedings of a Panel Discussion presented at the Annual Meeting of the Archaeological Institute of America, New Orleans, Louisiana, 28 December 1992, with Additions*, επιμ. P. Rehak, 119-42. Aegaeum 11, Liège - Austin.

- Petrakis, V. 2017. «Reconstructing the matrix of the ‘Mycenaean’ literate administrations». Στο *Understanding Relations Between Scripts: The Aegean Writing Systems*, επιμ. P.M. Steele, 69-92 202-221. Oxford– Philadelphia.
- Weilhartner, J. και F. Ruppenstein, επιμ. 2015. *Tradition and Innovation in the Mycenaean Palatial Politics*, Österreichische Akademie der Wissenschaften Philosophisch-historische Klasse Denkschriften 487 = Mykenische Studien 34. Wien.
- Voutsaki, S. και J.T. Killen, επιμ. 2001. *Economy and Politics in the Mycenaean Palace States. Proceedings of a Conference Held on 1-3 July 1999 in the Faculty of Classics*. Proceedings of the Cambridge Philological Society Supplement 33. Cambridge.

Λίλιαν Καραλή (ομ. καθ. ΕΚΠΑ) - **Γιώργος Φερεντίνος** (ομ. καθ. Γεωλογίας Παν/μίου Πατρών)

Lilian Karali (prof. em. NKUA) – **Giorgos Ferentinos** (prof. em. of Geology, Univ. of Patras)

Χειμερινό εξάμηνο / Winter Semester

Θέμα: Προϊστορικό Αιγαίο. Γεωαρχαιολογικές και βιοαρχαιολογικές προσεγγίσεις

Subject: Prehistoric Aegean: A geoarchaeological and bioarchaeological approach

Περίληψη: Η μελέτη των περιβαλλοντικών αλλαγών κατά το παρελθόν μπορεί να μας δια φωτίσει για το παρόν και το μέλλον. Για τον αρχαιολόγο είναι πολύ σημαντική η γνώση των βασικών γεωλογικών και οικολογικών παραγόντων που επηρεάζουν τη ζωή και τη δράση του ανθρώπου και των λοιπών ζώντων οργανισμών. Στο σεμινάριο θα εξετασθούν οι εφαρμογές τους στην προϊστορική αρχαιολογία. Οι μεταβολές του φυσικού περιβάλλοντος και του γεωαναγλύφου ιδιαίτερα κατά τους προϊστορικούς χρόνους έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην μετακίνηση αγαθών και ιδεών, στην ανάπτυξη ή εγκατάλειψη οικισμών. Θα παρουσιαστούν οι κύριες μέθοδοι μελέτης των βιοαρχαιολογικών καταλοίπων, με στόχο την ασφαλέστερη αναγνώριση του κάθε είδους και την συμβολή τους στην πληρέστερη κατανόηση του αρχαιολογικού συνόλου.

Summary: Studying environmental changes in the past can enlighten us about the present and the future. For the archaeologist the knowledge of the basic geological and ecological factors that influenced the life and the actions of the human being and the living organisms is imperative. Methods of detection of the paleoenvironment in prehistory will be presented in the seminar. The major environmental and geological changes and their consequences on human movements in prehistory had a severe

impact on the transportation and exchange of goods and ideas as well as in the growth or abandonment of settlements during the prehistoric periods. Methods for studying living organisms from their bioarcheological residues and their contribution to archaeological research will also be presented.

Ενδεικτική βιβλιογραφία - Selected bibliography

- Allen, K.M.S., S.W. Green και E.B.W. Zubrow. 1990. *Interpreting space: GIS and archaeology*. London
- Bocquet, A. 1984. *Archéologie des lacs et des rivières*. Annecy: Musée d' Annecy
- Brown, A.G. 1997. *Alluvial geoarchaeology*. Cambridge
- Chambers, F.M. 1993. *Climate change and human impact on the landscape*. London
- Courty, M.A., P. Goldberg και R. Macphail. 1989. *Soils and micromorphology in archaeology, Cambridge Manuals in Archaeology*. Cambridge
- Higgins, M.D. και R. Higgins. 1996. *A geological companion to Greece and the Aegean*. New York / London
- Καραλή, Λ. 2005. *Περιβαλλοντική Αρχαιολογία*. Αθήνα
- Καραλή, Λ., και Γ. Φερεντίνος, επιμ. 2015. *Τετράδια Γεωαρχαιολογίας*. Αθήνα
- Kraft J.C. et al. 1977. «Palaeogeographic reconstructions of coastal Aegean archaeological sites». *Science* 195: 941-7.
- Raikes R.L. 1984. *Water, weather and prehistory*, 2nd edition. N. Jersey

Γιάννης Παπαδάτος – Yiannis Papadatos

Εαρινό εξάμηνο – Spring Semester

Θέμα: Τεχνολογικές εξελίξεις και καινοτομίες στο Προϊστορικό Αιγαίο

Subject: Technological developments and innovations in the Prehistoric Aegean

Περίληψη: Θέμα του σεμιναρίου είναι τα αρχαιολογικά δεδομένα που σχετίζονται με τις τεχνολογικές εξελίξεις και καινοτομίες στην κεραμική, τη μεταλλουργία, τη λιθοτεχνία, και την κατασκευή λίθινων αγγείων και σφραγίδων στο Αιγαίο της Πρώιμης Εποχής του Χαλκού. Προσεγγίζονται ζητήματα όπως η εκμετάλλευση των πηγών, η διακίνηση και τα στάδια επεξεργασίας της πρώτης ύλης, οι τεχνικές παραγωγής, οι κατηγορίες των αντικειμένων, τα περιβάλλοντά εύρεσης και η διακίνησή τους. Συζητώνται τα υπάρχοντα ερμηνευτικά σχήματα, και ιδιαίτερη σημασία δίνεται στις αλληλεπιδράσεις μεταξύ της τεχνολογίας και του κοινωνικού, πολιτικού, οικονομικού και πολιτισμικού πλαισίου. Τέλος, προσεγγίζονται ζητήματα όπως η τεχνική εξειδίκευση, η τεχνολογία ως πολιτισμικό φαινόμενο, και οι πολιτισμικές παράμετροι που καθορίζουν την εμφάνιση και την αποδοχή μιας τεχνολογικής καινοτομίας.

Summary: The course deals with the archaeological evidence about technological development and innovation in the Early Bronze Age Aegean, including pottery technology, metallurgy, chipped stone industry, and stone curving and glyptic. The issues addressed include the distribution of raw material sources, the technical procedures for the transformation of raw materials into finished objects, the types of products, their contexts and distribution. Existing theoretical approaches are discussed, and special emphasis is given on the bidirectional relationships between technology and its social, economic, political and cultural context. Additional issues discussed include technical specialization, the non-material aspect of technology, and the cultural parameters which affect the appearance and adoption of technological innovations.

Ενδεικτική βιβλιογραφία - Selected bibliography

- Betancourt, P.P. 2006. *The Chrysokamino metallurgy workshop and its territory*, (Hesperia Supplement 36). Princeton.
- Bevan, A. 2007. *Stone Vessels and Values in the Bronze Age Mediterranean*. Cambridge.
- Carter, T. 1994. «Southern Aegean Fashion Victims: An Overlooked Aspect of Early Bronze Age Burial Practices». Στο *Stories in Stone*, επιμ. N. Ashton και A. David, 127-44. London.
- Costin, C.L. 1991. «Craft Specialization: Issues in defining, documenting, and explaining the organization of production». Στο *Archaeological Method and Theory* 3: 1-56.
- Craddock, P. T. 1995. *Early Metal Mining and Production*. Edinburgh.
- Day P.M. και R.C.P. Doonan, επιμ. 2007. *Metallurgy in the Early Bronze Age Aegean*. Sheffield Studies in Aegean Archaeology 7. Oxford.
- Dobres, M.-A. και C.R. Hoffman. 1994. «Social Agency and the dynamics of Prehistoric Technology». *Journal of Archaeological Method and Theory* 1.3:211-58.
- Dobres, M.-A. και C.R. Hoffman, 1999. *The Social Dynamics of Technology. Practice, Politics and World Views*. Washington - London.
- Krzyszkowska, O. 2005. *Aegean Seals. An Introduction*. London.
- Lemonnier, P. 1993. «Introduction». Στο *Technological choices, Transformation in material cultures since the Neolithic*, επιμ. P. Lemonnier, 1-35. London - New York.
- Λυριτζής, Ι, και Ν. Ζαχαριάς, επιμ. 2011. *Αρχαιο-υλικά. Αρχαιολογικές, αρχαιομετρικές και πολιτισμικές προσεγγίσεις*. Αθήνα.
- Nakou, G. 1995. «The cutting edge: a new look at early Aegean metallurgy». *Journal of Mediterranean Archaeology* 8.2:1-32.
- Torrence, R. 1986. *Production and Exchange of Stone Tools: Prehistoric Obsidian in the Aegean*. Cambridge.
- Tzachili, Ι. επιμ. 2008. *Aegean Metallurgy in the Bronze Age*. Αθήνα.

- Van Der Leeuw, S.E. 1989. «Risk, perception, innovation». Στο *What's new: a closer look at the process of innovation*, επιμ. S.E. van der Leeuw και R. Torrence, 300-29. London.
- Wilson, D.E. και P.M. Day. 1994. «Ceramic Regionalism in Prepalatial Central Crete: The Mesara Imports at EM I to EM II A Knossos». *BSA* 89:1-87.

Κώστας Κοπανιάς (με τη συνεπικουρία της **Άννας Γεωργιάδου**)–
Kostas Koronias (with the cooperation of **Anna Georgiadou**)

Εαρινό εξάμηνο–Spring Semester

Θέμα: Η Μετάβαση από το τέλος της Ύστερης Εποχής του Χαλκού στην Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου στην Εγγύς Ανατολή και την Κύπρο

Subject: The Transition from the Late Bronze Age to the Early Iron Age in the Near East and Cyprus

Περίληψη: Το σεμινάριο θα εστιάσει στην περίοδο που ακολούθησε την κατάρρευση των μεγάλων ανακτορικών κέντρων στην ευρύτερη περιοχή της ανατολικής Μεσογείου στο τέλος της Ύστερης Εποχής του Χαλκού, καθώς και στις μετανακτορικές κοινωνίες που προέκυψαν. Θα εξεταστεί το Χεττιτικό, Αιγυπτιακό και Ασσυριακό βασίλειο στην ύστερη φάση τους, τα διάδοχα υστεροχεττιτικά βασίλεια στην Ανατολία και Συρία, καθώς και η δημιουργία των νέων μικρών βασιλείων στην Φοινίκη, το Ισραήλ και την νότια Παλαιστίνη. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις πόλεις-βασίλεια της Κύπρου κατά τον ιδρυτικό ορίζοντα και κατά την περίοδο της παγίωσης των κυπριακών βασιλείων, με τη προσάρτηση της νήσου στη Νεο-Ασσυριακή αυτοκρατορία. Θα εξετασθούν, τέλος, οι επαφές και εμπορικές ανταλλαγές της Κύπρου με τους γειτονικούς πολιτισμούς της ανατολικής Μεσογείου στην Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου.

Summary: The aim of this seminar is to examine the period following the collapse of the great palatial centers in the wider Eastern Mediterranean area at the end of the Late Bronze Age as well as the subsequent emergence of postpalatial societies. This examination includes a comprehensive view of the late phases of the Hittite, Egyptian and Assyrian kingdoms as well as their successors (Late-Hittite kingdoms in Anatolia and Syria) and the new minor kingdoms in Phoenicia, Israel and south Palestine. Emphasis is given to the city-kingdoms of Cyprus by examining the foundation and the consolidation horizons of the Cypriot kingdoms and the island's integration into the Neo-Assyrian empire. The seminar will conclude with the analysis of the contacts and commercial exchanges of Cyprus within its Eastern Mediterranean context during the Early Iron Age

Ενδεικτική βιβλιογραφία - Selected bibliography

- Cline, E. H. 2014. *1177 B.C. The year civilization collapsed*. Princeton.
- Counts, D. B. και Μ. Ιακωβου, επιμ. 2013. *New Approaches to the Elusive Iron Age politics of Ancient Cyprus*, *Bulletin of the American Schools of Oriental Research*.
- Ιακωβου, Μ., επιμ. 2012. *Cyprus and Aegean in the Early Iron Age. The legacy of Nicolas Coldstream*, Nicosia.
- Καραγιώργης, Β. 2002. *Κύπρος: Το σταυροδρόμι της Ανατολικής Μεσογείου (1600-500 π.Χ.)*. Αθήνα.
- Lemos I. S. και Α. Κотsonas, επιμ. 2019. *A Companion to the Archaeology of Early Greece and the Mediterranean*, Medford.
- McInerney, J., επιμ. 2014. *A companion to ethnicity in the ancient Mediterranean*. Chichester, West Sussex.
- Mieroop, M. van de, 2010. *The Eastern Mediterranean in the Age of Ramesses II*. Oxford.
- Σατράκη, Α. 2012. *Κύπριοι βασιλείς από τον Κόσμοσο μέχρι τον Νικοκρέοντα*, *Αρχαιογνωσία* 9. Αθήνα.
- Steadman, S. R. και J. G. McMahon, επιμ. 2011. *The Oxford handbook of ancient Anatolia, 10,000-323 B.C.E.* Oxford - New York.
- Yasur-Landau, A. 2010. *The Philistines and Aegean migration at the end of the Late Bronze Age*. Cambridge.

3β. Σεμινάρια ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Χρυσανθος Κανελλόπουλος – Chrysanthos Kanellopoulos

Χειμερινό εξάμηνο - Winter Semester

Θέμα: Η μνημειακή αρχιτεκτονική του Αιγαίου πελάγους

Subject: The monumental architecture of the Aegean Sea

Περίληψη: Το σεμινάριο εξερευνά το δωρικό και ιωνικό αρχιτεκτονικό ιδίωμα του Αρχιπελάγους από την αρχαϊκή περίοδο έως τους ρωμαϊκούς χρόνους. Η πρωτοπορία των νησιωτών, η συμβολή τους στην ανάπτυξη της Αττικής σχολής του 5^{ου} αιώνα, η Μακεδονική δραστηριότητα και η ακτινοβολία της Μικράς Ασίας είναι οι βασικοί άξονες του σεμιναρίου. Γίνεται μετρήσιμη η ανάλαφρη μορφολογία των κτηρίων στις Κυκλάδες σε συνδυασμό με τον γεωλογικό παράγοντα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ελληνιστική περίοδο από την Ρόδο έως την Λήμνο. Η Κρήτη εξετάζεται ως αυτοτελής ενότητα.

Summary: The seminar investigates the Doric and Ionic idiomatic architecture of the Archipelagos from the Archaic period through the Roman era. The pioneering role of the islanders, their contribution in the development of the 5th century Athenian styles, the Macedonian presence and the influence of Asia Minor are aspects to be examined. The light and slender forms of the Cyclades, together with the geological factor can be measured and recorded systematically. Special emphasis is placed on the Hellenistic period from Rhodes to Lemnos. The architecture of Crete is explored as an individual entity.

Ενδεικτική βιβλιογραφία - Selected bibliography

- Beschi L. 2004. «Il Telesterio ellenistico del Santuario dei Cabiri a Lemno», *ASAtene* 82: 225-341.
- Courby F., 1912. *Le portique d'Antigone ou du nord-est et les constructions voisines, Exploration Archéologique de Délos 5*. Paris.
- Etienne, R. και J.P. Braun 1986. *Ténos I: Le sanctuaire de Poseidon et d'Amphitrite*. Paris.
- Herzog, R. και P. Schazmann 1932. *Kos I: Asklepieion*. Berlin.
- Kourayos Y., Daifa K., Ohnesorg A. και K. Papajanni 2012-13. «The Sanctuary of Despotiko in the Cyclades Excavations 2001–2012». *AA* 2012/2: 93–174.
- Lehmann, P.W. 1969. *The Hieron. Samothrace 3*. Princeton.
- Lodwick. M.V. «The Monumental Architecture of the Cyclades in the Classical and Hellenistic Periods». Αδημ.διδ. Διατριβή. Corpus Christi College, Oxford.

- Ohnesorg, A. 2017. «Island-Ionic and Island-Doric Architecture in the Cyclades. An Overview», στο *Les sanctuaires archaïques des Cyclades*, επιμ. Α. Mazarakis Ainian, 55-72. Rennes.
- Παπανικολάου, Α. 1998. «Η οικοδομική δραστηριότητα στην Ν. κλιτύ της ακροπόλεως της Καρθαίας κατά τον 6ο και 5ο π.Χ. αιώνα». Στο *Κέα –Κύθνος. Ιστορία και Αρχαιολογία. Πρακτικά διεθνούς Συνεδρίου 22-25 Ιουνίου 1994*, επιμ. Λ. Μενδώνη – Α. Μαζαράκης-Αινιάν. *Μελετήματα* 27, 555-82. Αθήνα.
- Schuller, M. 1985. «Diedorische Architektur der Kykladen in spätarchaischer Zeit». *JdI* 100: 319-98.

Νικόλαος Δημάκης – Nikolaos Dimakis

Χειμερινό εξάμηνο – Winter semester

Θέμα: Ταφική Αρχαιολογία

Subject: Funerary Archaeology

Περίληψη: Ακόμα κι αν στο θάνατο η ταυτότητα και η κοινωνική θέση μπορούν να υποστούν σημαντικές αλλαγές, από τη μελέτη των ταφικών εθίμων μπορούμε να κατανοήσουμε σε μεγάλο βαθμό την κοινωνική διαστρωμάτωση, την κατανομή του πλούτου και της ιδιοκτησίας, και τον βαθμό ευελιξίας ή διαίρεσης στην κατανομή της εξουσίας σε μια κοινότητα. Με τη μεγάλη περιφερειακή πολυμορφία και την ποικιλία των μορφών κοινότητας, και των δικτύων της, η ανατολική Μεσόγειος των κλασικών, ελληνοιστικών και ρωμαϊκών χρόνων (5^{ος} αι. π.Χ.-3^{ος} αι. μ.Χ.) προσφέρει ένα μοναδικό πλαίσιο για την εξερεύνηση, μέσα από τις ταφές, του πώς αναπτύσσονται οι κοινότητες. Στο σεμινάριο εξετάζονται θεματικοί τρόποι ανάλυσης (π.χ. διαχρονικής, υπερτοπικής, διαδικαστικής, μεταδιαδικαστικής, ενδο- ή δια-περιφερειακής, κ.ά.) των ταφικών συμφοραζόμενων κλασικών, ελληνοιστικών και ρωμαϊκών χρόνων, αναζητώντας πληροφορίες για τα άτομα, τις κοινωνικές ομάδες και τις κοινότητες. Θα συζητηθούν θέματα όπως: αν η τοποθέτηση των νεκρών στο τοπίο είναι ενδεικτική ζητημάτων εδαφικής κυριότητας, πώς ο κοινωνικός ρόλος συγκεκριμένων ομάδων ατόμων (π.χ. παιδιά, γυναίκες, ηλικιωμένοι, ελίτ ή μη ελίτ) μπορεί να ανακατασκευαστεί από τον τρόπο με τον οποίο οι ρόλοι αυτοί εκφράζονται από ή διαχειρίζονται μέσω των ταφικών συμφοραζόμενων, ο αντίκτυπος που μεγάλα ιστορικά φαινόμενα (π.χ. πόλεμος, λοιμός, αστικοποίηση, συνοικισμός, αποικισμός, κ.ά.) μπορούν να έχουν στον τρόπο που άτομα ή συγκεκριμένες ομάδες ατόμων μεταχειρίζονται τους νεκρούς τους (η-τάξη: ARCH870).

Summary: Even though at death identity and social status may undergo major changes, by studying burial customs we can greatly gain in the understanding of a community's social structure, distribution of wealth and property, degree of flexibility

or divisiveness in the apportionment of power. With its great regional diversity and variety of community forms and networks, the eastern Mediterranean of the Classical, Hellenistic and Roman times (5th c. B.C. - 3rd c. A.D) offers a unique context for exploring, through the burial evidence, how communities developed. The seminar aims at exploring thematic and interdisciplinary ways of analysis (e.g. temporal, regional, intra- or inter-regional, local, structural) in which funerary contexts of the aforementioned periods, provide insights into individuals, social groups and communities. Themes that will be discussed include issues of territoriality, the reconstruction of social roles of particular groups of people (e.g. children, women, the elderly, elite or non-elite individuals), and the impact that major historical events (e.g. war, famine, urbanization, synoecism) may have had on the way individuals or specific groups of individuals treated their dead (e-class: ARCH870)

Ενδεικτική βιβλιογραφία – Selected bibliography

Γενικά Εγχειρίδια

- Bradbury, J. και C. Scarre, επιμ. 2017. *Engaging with the Dead: exploring changing human beliefs about death, mortality and the human body*. Oxford.
- Huntington, P. και P. Metcalf. 1991. *Celebrations of Death: the anthropology of mortuary ritual*. Cambridge.
- Knüsel, C. και R. Gowland, επιμ. 2006. *Social Archaeology of Funerary Remains*. Oxford.
- Moreman, C., επιμ. 2017. *Routledge Companion to Death and Dying*. New York.
- Pearson, M.P. 1999. *The Archaeology of Death and Burial*. Stroud.
- Tarlow, S. και L. Nilsson Stutz, επιμ. 2013. *The Oxford Handbook of the Archaeology of Death and Burial*. Oxford.

Αρχαιολογική Θεωρία και Θάνατος στον Ελληνορωμαϊκό Κόσμο

- Dimakis, N. 2016. *Social Identity and Status in the Classical and Hellenistic Northern Peloponnese: the evidence from burials*. Oxford.
- Dimakis, N. και T.M. Dijkstra, επιμ. 2020. *Mortuary Variability and Social Diversity in Ancient Greece. Studies on ancient Greek death and burial*. Oxford.
- Morris, I. 1987. *Burial and Ancient Society. The Rise of the Greek City-State*. Cambridge.
- Morris, I. 1992. *Death-Ritual and Social Structure in Classical Antiquity*. Cambridge: [ελλην. μετάφραση: Ταφικά τελετουργικά έθιμα και κοινωνική δομή στην κλασική αρχαιότητα, 1994].

Ευρυδίκη Κεφαλίδου – Eurydice Kefalidou

Εαρινό εξάμηνο –Spring Semester

Θέμα: Όχι το κλασικό ιδεώδες: ασθένεια, αναπηρία και δυσμορφία στην αρχαία ελληνική τέχνη και εικονογραφία

Subject: Not the Classical Ideal: Illness, Disability and Deformity in Ancient Greek Art and Iconography

Περίληψη: Το σεμινάριο διερευνά τα έργα της αρχαίας τέχνης που απεικονίζουν άτομα με σωματικές ή/και διανοητικές ασθένειες, τραύματα, αναπηρίες και κάθε είδους δυσμορφίες, δηλαδή ανθρώπους οι οποίοι, με διάφορους τρόπους, απομακρύνονται από το λεγόμενο «κλασικό ιδεώδες» της ψυχοσωματικής ισορροπίας, αρμονίας, τάξης και μέτρου. Πολλά αρχαία κείμενα (ιστορικά, λογοτεχνικά, φιλοσοφικά, επιγραφικά) αναφέρονται σε άτομα ή ομάδες που εμφανίζουν τα παραπάνω ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, ενώ οι παλαιοανθρωπολογικές έρευνες μελετούν τα σκελετικά κατάλοιπα αρχαίων πληθυσμών, εντοπίζοντας πιθανά ίχνη αναπηρίας, παραμορφώσεων, θανάσιμων ή μη τραυμάτων, χειρουργικών επεμβάσεων κτλ. Εμείς θα αξιοποιήσουμε τα πορίσματα των φιλολογικών, φιλοσοφικών, ανθρωπολογικών και άλλων ερευνών, αλλά θα εστιάσουμε στη μελέτη της εικονογραφίας. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην αττική αγγειογραφία, η οποία σώζει δεκάδες ανάλογες αφηγηματικές παραστάσεις, που μας βοηθούν να κατανοήσουμε καλύτερα τις αντιλήψεις της κάθε εποχής (κοινωνική θέση και αντιμετώπιση των συγκεκριμένων ατόμων), προσεγγίζοντας παράλληλα και πολύπλευρα το ζήτημα της «ετερότητας» στην αρχαία ζωή και τέχνη.

Summary: The seminar explores the works of ancient art depicting people with physical and/or mental illnesses, injuries, disabilities and deformities of any kind, i.e. people who do not embody the so-called "classical ideal" of physical and mental balance, harmony, order, and moderation. Many ancient texts (historical, literary, philosophical, inscriptions) refer to individuals or groups that show these characteristics, while paleoanthropological research examines the skeletal remains of ancient populations, identifying traces of diseases, disabilities, deformations, fatal or non-fatal injuries, *surgical* procedures, etc. We will discuss the results of philological, philosophical, anthropological and other research, but we will focus on the study of ancient Greek iconography. Particular emphasis will be placed on Attic painted pottery, which shows several relevant representations in various narrative contexts, thus helping us to better understand the perceptions of each era and the status of these people; at the same time, we will also address the complex issue of "Otherness" in ancient life and art.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία / Selected Bibliography

- Κεφαλίδου, Ε. 2017. «Αναπηρία και δυσμορφία στην ελληνική αγγειογραφία από την ύστερη Γεωμετρική έως της ύστερη Κλασική περίοδο». Στο: *Υβριδικά και ιδιότυπα όντα. Αποκλίσεις από την “κανονικότητα” στην Αρχαία Ελληνική Μυθολογία και στη Σύγχρονη Ιατρική*, επιμ. Π. Ν. Σουκάκος, Α. Γκάρτζιου-Τάττη και Μ. Πασχόπουλος 55-67. Αθήνα.
- Κέλπης, Χ. 2006. *Η αναπηρία και η δυσμορφία στον αρχαίο ελληνικό κόσμο μεταπτυχιακή εργασία* - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (<http://invenio.lib.auth.gr/record/68192/files/gri-2007-183.pdf>).
- Σταμπολίδης, Ν. και Γ. Τασούλας, επιμ. 2014. *ΙΑΣΙΣ. Υγεία, Νόσος, Θεραπεία, από τον Όμηρο στον Γαληνό (Κατάλογος Έκθεσης, Αθήνα -Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης 2014-2015)*, Αθήνα.
- Cohen, B., επιμ.2000. *Not the Classical Ideal: Athens and the Construction of the Other in Greek Art*, Leiden- Boston.
- Dassen, V. 1993. *Dwarfs in Ancient Egypt and Greece*, Oxford.
- Garland, R. 1995. *The Eye of the Beholder: Deformity and Disability in the Graeco-Roman World*, Ithaca, N.Y. (2^η έκδοση με συμπληρωμένη βιβλιογραφία: London 2010).
- Harris, W. V., επιμ. 2013. *Mental Disorders in the Classical World*, Leiden.
- Hubert, J., επιμ. 2000. *Madness, Disability and Social Exclusion: The Archaeology and Anthropology of Difference*, London.
- Kefalidou, E. 2009. “The Iconography of Madness in Attic Vase Painting”, στο: (.), *Athenian Potters and Painters II (Πρακτικά Συνεδρίου – Αθήνα 2007)*, επιμ. J. Oakley και O. Palagia, 90-9. Oxford.
- Pfisterer-Haas, S. 1989. *Darstellungen alter Frauen in der griechischen Kunst*. Frankfurt.

Στυλιανός Κατάκης– Stylianos Katakis

Εαρινό εξάμηνο – Spring Semester

Θέμα: Παράδοση και νεωτερισμοί στη Ρωμαϊκή επαρχία της Αχαΐας τον 1^ο αι. π.Χ. και τον 1^ο αι. μ.Χ.

Subject: Tradition and innovations in the Roman province of Achaëa in the 1st c. BC and the 1st c. AD

Περίληψη: Σκοπός του σεμιναρίου είναι η διερεύνηση των αλλαγών που επήλθαν στο νότιο ελλαδικό χώρο (με μέρος των Κυκλάδων) κατά τους πρώτους αιώνες της ρωμαϊκής κυριαρχίας. Θα εστιάσουμε στη γλυπτική όπου τα παραδοσιακά και τα νεωτερικά στοιχεία είναι περισσότερο εμφανή, χωρίς να αποκλείσουμε άλλες μορφές τέχνης. Οι νέοι παραγγελιοδότες, πλούσιοι ιταλοί έμποροι εγκατεστημένοι ή μη στην ελληνιστική Ανατολή, ρωμαίοι αξιωματούχοι, πνευματικοί άνθρωποι, όπως ο Κικέρων, και τελικά οι ρωμαίοι αυτοκράτορες επηρεάζουν την παραγωγή των «νέο» αττικών εργαστηρίων και την εικόνα των πόλεων. Η ώσμωση του ελληνιστικού

κόσμου με την ρεπουμπλικανική και πρόιμη αυτοκρατορική Ρώμη διαμορφώνει τον νέα ελληνο-ρωμαϊκή Οικουμένη. Κατά πόσο όμως είναι ελληνική και πόσο ρωμαϊκή στους δύο αυτούς αιώνες, ειδικά στην επαρχία της Αχαΐας; Κάποιες απαντήσεις θα μας δώσουν η Δήλος και η Αθήνα αρχικά, η Αθήνα και οι νέες ρωμαϊκές πόλεις στη συνέχεια.

Summary: The seminar aims to examine the cultural changes that occurred in the southern part of mainland Greece (with part of the Cyclades) during the first centuries of Roman rule. We will focus on sculpture, where traditional and innovative elements are more evident, without excluding other art forms. New sponsors, such as the wealthy Italian traders (settled in the Hellenistic East or not), Roman officials, intellectuals such as Cicero, and, finally, the Roman emperors, influenced the artistic production of the so-called neo-attic workshops and the overall image of the cities. The interaction between the Hellenistic world and the late republican Rome gradually led to the emergence of a new Greco-Roman Oikumene. However, how much Greek or Roman is it? Delos and Athens will provide us with answers at the beginning of the period, while Athens and the new Roman cities will be the center of our study later on.

Ενδεικτική βιβλιογραφία – Selected bibliography

- Biard, G. 2017. *La représentation honorifique dans les cités grecques aux époques classique et hellénistique*. BEFAR 376. Paris – Athènes.
- Βλίζος, Σ. επιμ. 2008. *Η Αθήνα κατά τη Ρωμαϊκή εποχή. Πρόσφατες ανακαλύψεις, νέες έρευνες*, Μουσείο Μπενάκη, 4^ο Παράρτημα. Αθήνα.
- Bol, P.C. επιμ. 2007. *Die Geschichte der antiken Bildhauerkunst III. Hellenistische Plastik*. Mainz.
- Di Napoli, V., F. Camia, V. Evangelidis, D. Grigoropoulos, D. Rogers και S. Vlizos, επιμ. 2018, *What's New in Roman Greece? Recent Work on the Greek Mainland and the Islands in the Roman Period*, Proceedings of a Conference held in Athens, 8-10 October 2015. Μελετήματα 80. Athens.
- Eckstein, A. M. 2008. *Rome enters the Greek East*. Oxford.
- Καραναστάση Π., Στεφανίδου-Τιβεριού, Θ., και Δ. Δαμάσκος, επιμ. 2018. *Γλυπτική και κοινωνία στη ρωμαϊκή Ελλάδα: καλλιτεχνικά προϊόντα, κοινωνικές προβολές. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου, Ρέθυμνο, 26-28 Σεπτεμβρίου 2014*. Θεσσαλονίκη.
- Queyrel, F. 2020. *La sculpture hellénistique, 2. Royaumes et cités*. Paris.
- Rizakis, A.D. και Cl. E. Lepenioti, επιμ. 2010. *Roman Peloponnese III. Society, Economy and Culture under the Roman Empire: Continuity and Innovation*. Μελετήματα 63. Athens.
- Στεφανίδου-Τιβεριού, Θ., Π. Καραναστάση και Δ. Δαμάσκος, επιμ. 2012. *Κλασική παράδοση και νεωτερικά στοιχεία στην πλαστική της ρωμαϊκής Ελλάδας*. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου, Θεσσαλονίκης, 7-9 Μαΐου 2009. Θεσσαλονίκη.

Stefanidou-Tiveriou, Th. 2008. «Tradition and Romanization in the monumentall and scape of Athens». Στο Βλίζος 2008, 11-42.

3γ. Σεμινάρια ΑΡΧΑΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Σοφία Ανεζίρη – Sophia Aneziri

Χειμερινό εξάμηνο–Winter Semester

Θέμα: Φαινόμενα κινητικότητας και δικτυώσεων στον αρχαίο ελληνικό κόσμο

Subject: Mobility and networks in the ancient Greek world

Περίληψη: Η κινητικότητα ατόμων και πληθυσμιακών ομάδων, καθώς επίσης οι μεταξύ τους διασυνδέσεις και δικτυώσεις, σε ατομικό και σε συλλογικό επίπεδο, αποτελούν βασικά χαρακτηριστικά του αρχαίου ελληνικού κόσμου και έχουν ελκύσει το ενδιαφέρον της έρευνας κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Τα σύνθετα αυτά φαινόμενα έχουν ποικίλες διαφορετικές εκφάνσεις. Στο πλαίσιο του σεμιναρίου θα εξεταστούν μεταξύ άλλων θέματα που σχετίζονται με α) την μετακίνηση και εγκατάσταση ατόμων και ομάδων σε περιοχές εκτός του βασικού κορμού του ελληνικού κόσμου, β) ελληνικά εμπορικά δίκτυα στον μεσογειακό χώρο, και μη ελληνικά εμπορικά δίκτυα στον ελλαδικό χώρο, γ) τον ρόλο της θρησκείας, των γιορτών και των αγώνων στην κινητικότητα και τις δικτυώσεις ατόμων και κοινοτήτων, και δ) θεσμούς, όπως η προξενία, η θεωρία, η ασυλία, η πολλαπλή πολιτεία που συνδέονται με την κινητικότητα και τις δικτυώσεις. Σκοπός του σεμιναρίου είναι να αποτιμήσει το αποτύπωμα των φαινομένων αυτών στην οικονομία, την κοινωνία, την θρησκεία και τον πολιτισμό.

Summary: The mobility of individuals and groups, as well as the interconnections and networks between them, on an individual and collective level, are basic characteristics of the ancient Greek world and have attracted the interest of research in recent decades. These complex phenomena have a variety of different manifestations. The seminar will examine, among other things, issues related to a) the movement and settlement of individuals and groups in areas outside the main areas of the Greek world, b) Greek trade networks in the Mediterranean area, and non-Greek trade networks in Greece, c) the role of religion, festivals and contests in the mobility and networking of individuals and communities; and d) institutions such as proxeny, theoria, immunity, multiple citizenship linked to mobility and networking. The aim of the seminar is to assess the imprint of these phenomena on the economy, society, religion and culture.

Ενδεικτική βιβλιογραφία-Selected Bibliography

Dana, M. και I. Savalli-Lestrade, επιμ. 2019. *Transfers et réseaux institutionnels, religieux et culturels aux époques hellénistique et impériale*. Bordeaux

- De Angelis, F., επιμ. 2020. *A Companion to Greeks across the Ancient World*. Hoboken, N.J.
- Hunter, R. και I. Rutherford, επιμ. 2009. *Wandering poets in Ancient Greek Culture. Travel, Locality and Pan-Hellenism*. Cambridge.
- Mack, W. 2015. *Proxeny and Polis: Institutional Networks in the Ancient Greek World*, Oxford.
- Malkin, I., Chr. Constantakopoulou και K. Panagopoulou, επιμ. 2009. *Greek and Roman Networks in the Mediterranean*. London
- Rutherford, I. 2013. *State Pilgrims, and Sacred Observers in Ancient Greece. A Study of Theoria and Theoroi*. Cambridge
- Williamson, C. και O. van Nijf, 2016. «Connecting the Greeks: Festival networks in the Hellenistic world». Στο *Athletics in the Hellenistic world*, επιμ. C. Mann, S. Remijssen και S. Scharff, 43-71. Stuttgart.

Πασχάλης Πασχίδης (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών) – **Νίκος Γιαννακόπουλος**
Paschalis Paschidis (National Hellenic Research Foundation) – **Nikos Giannakopoulos**

Χειμερινό εξάμηνο – *Winter semester*

Θέμα: Δούλοι/ες και απελεύθεροι/ες στην Ελληνική και Ρωμαϊκή Αρχαιότητα

Subject: Slaves and freedmen/freedwomen in Greek and Roman Antiquity.

Περίληψη: Το μεταπτυχιακό αυτό σεμινάριο προσφέρεται σε συνεργασία με τον Τομέα Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητας (ΤΕΡΑ) του Εθνικού Ίδρυματος Ερευνών (ΕΙΕ). Ερευνητές του ΤΕΡΑ, καθηγητές του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ, αλλά και καθηγητές άλλων Πανεπιστημίων θα παρουσιάσουν στους φοιτητές διάφορες πτυχές του ρόλου των δούλων, των απελευθέρων και της δουλείας/απελευθέρωσης στην οικονομία, το δίκαιο και τις κοινωνίες της ελληνικής και ρωμαϊκής αρχαιότητας. Το σεμινάριο θα επικεντρωθεί σε ζητήματα που αφορούν:

τις πηγές, την προμήθεια και το εμπόριο δούλων,

τα διάφορα συστήματα δουλείας,

τις διάφορες μορφές απελευθέρωσης δούλων,

τη σημασία της δουλείας για τις αρχαίες οικονομίες και τη νομική και κοινωνική θέση των δούλων και των απελευθέρων.

Ιστοσελίδα μαθήματος: <https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH951/>

Summary: This seminar is taught in collaboration with the Section of Greek and Roman Antiquity (SGRA) of the National Hellenic Research Foundation (NHRF). Researchers of the SGRA and professors of the National and Kapodistrian University of Athens (NKUA) and other universities will present various topics concerning the

role of slaves and freedmen/freedwomen in the economy, the legal system and the societies of Greek and Roman Antiquity. The seminar will focus on issues such as:
Sources and supply of slaves/slave-trade
the various slave-systems,
the various forms of manumission,
the significance of slavery for the ancient economies and the legal and social position of slaves and freedmen/freedwomen,
e-class: <https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH951/>

Ενδεικτική βιβλιογραφία - Selected bibliography

- Andreau J. και R.Descat, 2013. *Δούλος στην Ελλάδα και τη Ρώμη* (μετάφραση. Δ. Παπαδουκάκης). Αθήνα.
- Bradley, K. – Cartledge, P. (eds) 2011. *The Cambridge World History of Slavery Volume 1. The Ancient Mediterranean World*, Cambridge.
- Darmezin, L. 1999. *Les affranchissements par consécration en Béotie et dans le monde grec hellénistique*, Nancy.
- Garlan, Y. 1988. *Η δουλεία στην Αρχαία Ελλάδα* (μετάφραση Α. Χατζηδάκης), Αθήνα.
- Κυρτάτας, Δ. 1987. *Δούλοι, δουλεία και δουλοκτητικός τρόπος παραγωγής*, Αθήνα.
- Lewis, D. M. 2018. *Greek Slave Systems in their Eastern Mediterranean Context, c. 800-146 B.C.*, Oxford.
- Βλασόπουλος, Κ. και Ε. Μπαθρέλλου, 2020. *Η ζωή μου όλη. Καθημερινές ιστορίες δούλων από την αρχαιότητα*, Ηράκλειο.
- Vlassopoulos, K. 2021. *Historicising Ancient Slavery*, Edinburgh.
- Zanovello, S. 2021. *From Slave to Free. A Legal Perspective on Greek Manumission*, Alessandria.
- Zelnick-Abramovitz, R. 2005. *Not Wholly Free. The Concept of Manumission and the Status of manumitted Slaves in the ancient Greek World*, Leiden-Boston

Σελήνη Ψωμά - Selene Psoma

Εαρινό εξάμηνο- Summer Semester

Τίτλος: Οι πόλεις της Μικράς Ασίας από το 281 έως το 133 π.Χ.

Subject: The cities of Asia Minor from 281 to 133 BC

Περίληψη: Το σεμινάριο επικεντρώνεται στην ιστορία των πόλεων της περιόδου από τον θάνατο του Λυσιμάχου έως το τέλος των Ατταλιδών και εξετάζει ζητήματα που αφορούν το καθεστώς που διέπει αυτές τις πόλεις, τις σχέσεις τους με τους εκάστοτε

φορείς εξουσίας, τη συμμετοχή τους στις πολεμικές επιχειρήσεις και δαπάνες, το θρησκευτικό τους βίο και τους θεσμούς τους.

Summary: The seminar concentrates on the history of the Greek cities of Asia Minor from the death of Lysimachus to the end of Attalid rule in the area. The status of the cities, their relations with the Hellenistic rulers, as well as their participation in military operations and expenses, aspects of their religious life and institutions will be discussed.

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selected bibliography

- Allen, R. E. 1983. *The Attalid Kingdom. A Constitutional History*. Oxford
- Bringmann, Kl. και H. von Steuben, 2000. *Schenkungen hellenistischer Herrscher an griechischen Städten und Heiligtümer*. Berlin
- Capdetrey, L. 2007. *Le pouvoir séleucide: territoire, administration, finances d'un royaume hellénistique (312-129 avant J.-C.)*. Rennes
- Gauthier, Ph. 2006. «Les décrets de Colophon-sur-mer en l'honneur des Attalides Athénaïos et Philétairos», *REG* 119: 473-503
- Habicht, Chr. 1956. «Über die Kriege zwischen Pergamon und Bithynien». *Hermes* 84: 90-110.
- Hopp, J. 1977. *Untersuchungen zur Geschichte der letzten Attaliden*, Vestigia 25. München.
- Marcellesi, M.-Chr. 2004. *Milet des Hécatomnides à la domination romaine: pratiques monétaires et histoire de la cite du IVe au IIe siècle av. J.-C.* Milesische Forschungen 3. Mainz am Rhein.
- Robert, L. 1937. *Études anatoliennes: recherches sur les inscriptions grecques de l'Asie mineure*. Paris.
- Thonemann, P. επιμ. 2013. *Attalid Asia Minor. Money, International Relations, and the State*. Oxford.
- Walbank, F. W. *A Historical Commentary on Polybius, τ. 3. Commentary on Books XIX-XL*. Oxford.
- Welles, C. B. 1934. *Royal Correspondence in the Hellenistic Period: A Study in Greek Epigraphy*. New Haven-Prague.
- Will, E. 1982. *Histoire politique du monde hellénistique*, Nancy.

EUROPEAN MASTER OF CLASSICAL CULTURES

Υπεύθυνοι: Καθηγ. Σελήνη Ψωμά, Αναπλ. Καθηγ. Σοφία Ανεζίρη, Αναπλ. Καθηγ. Νίκος Γιαννακόπουλος

Το European Master in Classical Cultures -(EMCC)- είναι ένα διεθνές ευρωπαϊκό πρόγραμμα με αντικείμενο τις κλασικές σπουδές, στο οποίο συμμετέχουν 15 πανεπιστήμια από οκτώ ευρωπαϊκές χώρες (πίνακας των παν/μίων και των αντίστοιχων υπευθύνων παρακάτω).

Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος προβλέπεται η δυνατότητα για τους συμμετέχοντες σπουδαστές να φοιτήσουν κατ' ελάχιστο σε δύο από τα συνεργαζόμενα πανεπιστημιακά ιδρύματα και επιπλέον -αν το επιθυμούν- να συντάξουν τη διπλωματική τους εργασία υπό την εποπτεία καθηγητών δύο διαφορετικών πανεπιστημίων. Στους φοιτητές που επιλέγονται να φοιτήσουν στο «European Master in Classical Cultures» απονέμεται μετά το πέρας των σπουδών τους Διπλό ή Πολλαπλό Δίπλωμα. Βασική αρχή αποτέλεσε εξ αρχής να γίνουν σεβαστές οι ιδιαιτερότητες των ήδη ισχυόντων κανονισμών και όρων λειτουργίας των μεταπτυχιακών προγραμμάτων των συμμετεχόντων Πανεπιστημίων.

Περισσότερες πληροφορίες για τη διάρθρωση των σπουδών, τις προϋποθέσεις εισαγωγής και τις αιτήσεις στο www.eu-classical-cultures.eu ή στους πανεπιστημιακούς συντονιστές.

Departmental Coordinators: Prof. S. Psoma, Assoc. Prof. S. Aneziri, Assoc. Prof. N. Giannakopoulos

The **European Master of Classical Cultures (EMCC)** is a European postgraduate programme, uniting eleven European universities of eight European countries in the common plan to create a coordinated course of Master's studies in the field of the Classics (Ancient History, Classical Philology, Classical Archaeology and adjacent disciplines). Students admitted to the programme «European Master in Classical Cultures», must follow the legal provisions of the host university. They will complete all course requirements and the regulations about these courses at no fewer than two and no more than three universities. They must also acquire a minimum of 30 ETCS points at each of two partner universities of different national languages. Students who have validated 120 ECTS credits according to existing regulations will receive a double or a multiple degree and a diploma supplement.

For more information visit www.eu-classical-cultures.eu or consult the departmental coordinators.

Συνεργαζόμενα Πανεπιστήμια / Affiliated Universities

1. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών / Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας - National and Kapodistrian University of Athens / Department of History and Archaeology
2. Westfälische Wilhelms Universität Münster / Seminar für Alte Geschichte / Institut für Epigraphik
3. Leopold-Franzens-Universität Innsbruck/ Institut für Alte Geschichte und Altorientalistik
4. Istanbul Üniversitesi / Seminar für Alte Geschichte im Rahmen des Instituts für Geschichte
5. Università degli Studi di Perugia / Dipartimento di Scienze Storiche
6. Uniwersytet im. Adam Mickiewicza, Poznan / Historisches Institut
7. Universität Hamburg / Historisches Seminar – Arbeitsbereich Alte Geschichte
8. Universität Freiburg / Archäologisches Seminar
9. Università degli Studi di Roma Tre / Dipartimento di studi sul mondo antico
10. University of Cyprus / Faculty of Classics and Philosophy
11. Université Toulouse Le Mirail / Département d'histoire ancienne
12. Deutsches Archäologisches Institut (DAI) Rom (Prof. Dr. Fr. Flers- Prof. Dr. Ort. Dally)
13. Universidad de Valladolid
14. Università degli studi di Palermo
15. Universidad de Salamanca